

novice

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA OBČIN KOČEVJE IN RIBNICA

Leto VIII. — Št. 42

KOČEVJE, 11. OKTOBRA 1963

Cena 20 din

MNOŽIČNO ZBOROVANJE V POČASTITEV 20-LETNICE KOČEVSKEGA ZBORA

Kočevje je praznovalo

Kočevje, 6. oktobra. — Praznovali smo. Pomaknili smo se za dvajset in za več let nazaj v tiste težke čase, polne strahot, krvi, ognja, treskanja bomb. Hodili smo po zgodovinskem mestu, mimo množice neznanih, toda nam tako blizkih ljudi, poslušali njihove pogovore, prisostvovali nepozabnim srečanjem nekdanjih tovarišev iz najhujših dni in ponovno doživljali tiste čase...

Kočevje je praznovalo svoj veliki dan in z njim ga je praznovala vsa Slovenija. Tisoči gostov iz vseh krajev so prišli v naše mesto že v soboto. Hodili so po mestu, po tistih ulicah kot morda pred dvajsetimi leti in se čudili neverjetnemu napredku. V svetlobi žarometov so si podajali roke, vrveli po mestu, mimo stojnic, iz lokala v lokal. Vrvjenja ni hotelo biti konec pozno v noč.

Slavnost je bila obeležena s številnimi razstavami, kulturnimi in športnimi prireditvami. Po vseh teh krajih so se ljudje razpršili, okrog enajste dopoldan pa

vršnega sveta Slovenije Viktor Avbelj, preds. GO SZDL Slovenije Vida Tomšič, prvi komandant NOV in POS ter član izvršnega komiteja CK ZKJ Franc Lesko-

šek-Luka in drugi visoki gostje. Posebno prisrčno je pozdravil tudi preživle udeležence Kočevskega zbora. Predno je tov. Ben-

(Konec na 2. strani)

Sekretar CK ZKS tov. Miha Marinko govori na zborovanju. — V ozadju številni visoki gostje na slavnostni tribuni.

(Foto Prime)

so se množice pričele zgrinjati na Trg svobode, okrog slavnostne tribune; v napetem pričakovanju so valovili sem in tja, dokler se ni pričela tribuna za goste polniti. Na njej smo videli naše najvidnejše javne delavce.

Velikostno zborovanje, katerega mu je prisostvovalo nekaj deset tisoč ljudi iz vse Slovenije in iz bratskih republik, je pričel predsednik obč. skupščine Kočevje Drago Benčina. Izrazil je globoko hvaležnost in zadovoljstvo vseh občanov kočevske komunice, da je ta veliki dogodek, 20-letnica Kočevskega zbora, v Kočevju, nato pa je pozdravil številne goste, med katerimi so bili predsednik zvezne ljudske skupščine Edvard Kardelj, podpredsednik republike Aleksander Ranković na čelu delegacije zveznega odbora SZDLJ, delegacije vseh bratskih republik, delegacije zamejskih Slovencev iz Trsta in Koroške, sekretar CK ZKS Miha Marinko, predsednik skupščine SRS Ivan Maček-Matija, predsednik iz-

VPIS POSOJILA ZA OBNOVO SKOPJA

KOČEVJE OBČUTNO PRESEGLA PREDVIDEVANJA

Kočevska občina je bila med prvimi, ki so dosegle in presegle vsoto vpisanega posojila za obnovo Skopja, predvidenega z ozirom na kupno moč prebivalstva in zmogljivostjo delovnih organizacij. Do pretekle srede so v kočevski občini vpisali posamezniki in delovne organizacije 57 milijonov 218.000 din posojila ali za skoro 10 milijonov več, kot je bilo predvideno (47.321.000 din). Od tega je vpisalo 16 delovnih organizacij 18.700.000 din, 4838 delavcev in službencev 36.472.000 din, 423 zasebnih kmetov 1.320.000 din in 221 ostalih občanov 726.000 dinarjev.

V ribniški občini naj bi predvidoma vpisali 19.630.000 din posojila, do pretekle srede pa so vpisali 10.040.000 din. Od tega je vpisala 1 delovna organizacija 600.000 din, 1531 delavcev in u-

službencev 8.032.000 din, 367 zasebnih kmetov 1.030.000 din in 74 ostalih občanov 379.000 din.

Pismo Titu

Dragi tovariš TITO!

V rojstnem kraju prvega slovenskega parlamenta si v duhu z nami tudi Ti, veliki borec za svobodo zaslužjenih narodov, za lepši svet in za mir. Čeprav si daleč, na velikem potovanju miru, si obenem navzoč tudi na tem množičnem zborovanju, kjer praznujemo 20-letnico prelomnega zgodovinskega dogodka, v katerem je vtkano tudi Tvoje ime.

Z razdalje dvajsetih let se nam zde odločitve zbora odposlancev slovenskega naroda še veličastnejše. Nanje gledamo skozi dve desetletji boja za lepše in boljše, ki nas je nagradil s silnim napredkom, vrednim žrtev in naporov. Pred dvajsetimi leti smo prisegli na boj proti okupatorju in domačim izdajalcem, danes se trudimo, da bi našo državo čimprej uvrstili med razvite industrijske dežele. Med bojem smo z globoko ljubeznijo in neomajnim zaupanjem izgovarjali Tvoje ime, ki nam je pomenilo simbol svobode in pravičnejše človeške družbe. Danes si za nas in za milijone po vsem svetu tudi zgled borca za mir, ki edini lahko izpolni upe človeštva v srečnejšo prihodnost.

Pred dvajsetimi leti je zbor odposlancev izrekel odločitev slovenskega naroda, da hoče živeti v demokratični, na narodni enakopravnosti zgrajeni Jugoslaviji. Krenili smo po poti socializma, ki je obenem pot ostvarjanja Tvoje ideje bratstva in enotnosti, zavedajoč se, da ni prepričljivejšega jamstva za izpolnitev naših želja.

Dvajset let socialistične graditve potrjuje, da smo storili prav. Mnogo tega, kar je bilo v času prvega svobodnega slovenskega parlamenta le daljni cilj, je že ostvarjeno. Rezultat velikega materialnega, družbenega in kulturnega napredka je tudi nova ustava, prva v zgodovini, ki ji lahko rečemo, da je zares ustava človeka. Njena popolna uresničitev je naša nova skupna zadolžitev.

Naši pozdravi, polni ljubezni in spoštovanja, naj Te spremljajo na Tvoji poti miru po Latinski Ameriki. Sprejmi naše najboljše želje za uspeh poslanstva, ki ga opravljaš za blagor vsega človeštva. Vrni se nam zdrav in zadovoljen.

V Kočevju, 6. oktobra 1963.

DELOVNI LJUDJE, ZBRANI NA VELIKEM ZBOROVANJU V POČASTITEV 20-LETNICE ZBORA ODPOSANCEV SLOVENSKEGA NARODA

Predsednik občinske skupščine Kočevje Drago Benčina otvarja nedeljsko množično zborovanje v počastitev 20-letnice Kočevskega zbora

KOČEVJE JE PRAZNOVALO

(Nadaljev, s 1. strani)

čina dal besedo tov. Mihi Marinku, je pozval zborovalce, naj z enominutnim molkom počaste spomin 119 padlih in umrlih odposlancev, še posebej pa spomin tiste dni umrlega člana izvršnega komiteja ZKS dr. Jožeta Potrča.

Nato je stopil na govorniški oder sekretar CK ZKS Miha Marinko ki ga je nekaj deset tisoč poslušalcev navdušeno pozdravilo.

Udeleženci slavnostnega zborovanja so poslali tudi pozdravno pismo našemu predsedniku Titu, ki je te dni na obisku v Ameriki. Pred koncem zborovanja sta nastopila v krajšem kulturnem programu še združena pevška zbor (Partizanski invalidski pevski zbor in »Zarja« iz Trbovelj) ter rudarska godba iz Trbovelj. Množice so se potem razšle po mestu, k stojnicam in v lokale, še dolgo v noč pa je nad mestom, ki je dočakalo lep in sončen dan, dehtelo slavnostno, pristrčno razpoloženje.

Še pred pričetkom množičnega zborovanja, okrog desetih dopoldan, so se pred osnovno šolo Mirka Bračiča zbrali nekdanji bori IX. udarne brigade, ki je bila ustanovljena 12. septembra 1943 v Kočevju. V spomin na ta dogodek je na šoli tudi spominska plošča. Borci IX. udarne brigade so se dogovorili za stalno povezavo v prihodnje, za kar naj bi skrbel poseben odbor, ki so ga ob tej priliki izvolili. Pristrčno so jih pozdravili tudi pionirji te šole in obdarovali člane štaba z rožami. Posebna pozornost naših pionirjev je veljala narodnemu heroju Vinku Robeku, nekdanjemu borcu te brigade.

Po slavnostni seji občinske skupščine so v novem domu telesne kulture odprli lepo urejeno razstavo desetletnega razvoja kočevske komun

zne skupščine Edvardu Kardelju. Po končani seji so si visoki gostje in člani skupščine ogledali razstavo »10 let razvoja kočevske komunee«. Podpredsednik republiške skupščine dr. Marijan Breclj se je zelo pohvalno izrazil o razstavljenih eksponatih naših podjetij, še prav posebno priznanje pa je izrekel podjetju Itas. Pohvalil je proizvodnjo premične gradbene mehanizacije in se še prav posebno zanimal za njihovo proizvodnjo, ki bo letos, kot pravijo, dosegla dve milijardi.

V počastitev KOČEVskega ZBORA

V počastitev Kočevskega zbora je bila prejšnji četrtek v Ljublj. Moderni galeriji odprta razstava dokumentov slovenske ljudske oblasti. Otvoril jo je prvi predsednik IOOF Josip Vidmar, otvoritve pa so se med drugimi udeležili tudi tov. Miha Marinko, Vida Tomšič, Franc Leskošek-Luka, dr. Marijan Breclj, Janko Rudolf, predsednik Zveze Združenj borcev idr. Ogled fotokopij številnih dokumentov, fotografij in predmetov pomeni oživitve naše prehojene poti od aprila 1941, kamor seže nastanek ljudske oblasti v Sloveniji, do osvoboditve. Razstava je bila razdeljena na tri obdobja: obdobje od razpada sta-

re Jugoslavije do Kočevskega zbora, obdobje, v katerem je zasedal Zbor odposlancev in v katerem je bilo tudi drugo zasedanje AVNOJ ter obdobje po Kočevskem zboru do ustanovitve prve slovenske vlade v Ajdovščini.

V soboto, 5. oktobra, pa je bilo v Ljubljani slavnostno zasedanje skupščine SRS, na katerem je o pomenu Kočevskega zbora spregovoril predsednik skupščine Ivan Maček-Matiša. Po končanem zasedanju skupščine Socialistične republike Slovenije je tričlanska delegacija položila venec na grobnico narodnih herojev v Ljubljani.

Slavnostna seja občinske skupščine Kočevje

S slavnostno sejo občinske skupščine Kočevje, bila je v četrtek, 3. oktobra, so se začele slovesnosti v počastitev 20-letnice Zbora odposlancev slovenskega naroda v Kočevju. Seje v preurejenem Šeškovem domu so se poleg članov obč. skupščine udeležili še predsednik skupščine SR Slovenije Ivan Maček-Matiša, podpredsednik skupščine SRS dr. Marijan Breclj, predsednik okrajne skupščine Ljubljana ing. Marko Bulc, predsednik okrajnega odbora SZDL Ljubljana Str-

vijo. Na Zboru so enodušno obsodili sovražnike in izrekli svojo veliko ljubezen do tov. Tita. Nato je tov. Hegler opisal razvoj kočevske občine, njeno gospodarstvo, družbene službe in poudaril, da so delovni ljudje na Kočevskem dosegli velik razvoj. Iz opustošenega mesta se je dvignilo novo, ponosno Kočevje z mnogimi industrijskimi obrati. Organizirane so bile tudi razne službe, ki so potrebne delovnemu človeku. Opustošena zemlja je zopet zaživela, po njej so zabrnili trak-

S slavnostnega zasedanja obč. skupščine v Kočevju

mole Francka in drugi gostje.

Slavnostno sejo je otvoril predsednik občinske skupščine Drago Benčina, slavnostni govor pa je podal republiški poslanec in sekretar občinskega komiteja ZK Miro Hegler. Tričlanska delegacija je med sejo odnesla tudi venec na grobove padlih borcev in pred spomenik na Trg svobode.

V svojem govoru je toz. Hegler poudaril pomen Zbora odposlancev slovenskega naroda pred 20 leti. »Kočevski zbor,« je dejal tov. Hegler, »je pomenil prelomnico za žalostna poglavja naše zgodovine ter je bil porok za svetlo prihodnost.« Iz vseh krajev Slovenije so se tedaj zbrali ljudje, ki so imeli neomajno voljo do zmage. Bili so pripravljeni, da prenesejo vse žrtve za enotno in močno državo — Jugosla-

torji in peli novo pesem. Nekoč slabo obdelana zemlja je dala nove plodove.

Tov. Hegler se je v svojem govoru dotaknil tudi perspektiv sedemletnega plana ter med drugim dejal, da se bo treba v prihodnje jasno opredeliti za razvoj kovinske industrije ter vložiti vsa prizadevanja v dokončno izgradnjo kemične industrije. Veliki rezultati se kažejo tudi v kmetijstvu obeh naših posestev, sedemletni plan pa predvideva tudi v kmetijstvu in gozdarstvu na območju občine popolno podružbljenje. Mnogo je še problemov, ki jih bo potrebno rešiti v šolstvu in zdravstvu. Poudaril je tudi širok razmah samoupravljanja.

S slavnostne seje so poslali pozdravni brzojavki predsedniku republike Titu in predsedniku zve-

E. Kardelj, Aleksander Ranković in Miha Marinko si ogledujejo likovno razstavo v Šeškovem domu

GOVOR SEKRETARJA CK ZKS MIHE MARINKA NA ZBOROVANJU V KOČEVJU

NAŠI CILJI IZPRED 20 LET SE NAGLO URESNIČUJEJO

Tovariši in tovarišice!

Te dni proslavljamo dvajseto obletnico Zbora odposlancev slovenskega naroda. Tu v Kočevju so se od 1. do 3. oktobra 1943 zbrali svobodno izbrani odposlanci slovenskega naroda in zastopniki narodnoosvobodilnega gibanja iz vseh slovenskih dežel. Ob tej priložnosti ne moremo mimo ugotovitev, ki so jih o zgodovinskem

usodi slovenskega naroda in odločilo o njegovem odnosu do drugih jugoslovanskih narodov. Izpad Italije in odločilne zmage zaveznikov, predvsem sovjetske armade na vzhodni fronti, so vsemu svetu z vso jasnostjo predočile neizbežen poraz Hitlerjeve Nemčije. Ta okoliščina je ohranila begunsko vladno in reakcionarne kroge ter razne druge zaščitnike

demokracije in ljudske oblasti. Prav tako pa je bilo potrebno zagotoviti, da se tudi navzven utrde plodovi dveinpolletnih borb in zmag po vsej slovenski zemlji razširjenega narodnoosvobodilnega boja, obenem pa utrditi in odpreti politično perspektivo za nadaljnjo borbo.

Sekretar CK ZKS Miha Marinko med govorom

Edvard Kardelj
Aleksandar Ranković, Miha Marinko, Ivan Maček - Matija in drugi ugledni gostje na poti iz Seškovega doma

pogina. Kakšno svobodo neki bi mu brez tega lastnega boja po porazu fasisčnih sil prinesli zunanji osvoboditelji? O tem daje misliti neslavna in hlapčevska vloga slovenskega fevdalnovehovskega vodstva v evropski meščansko demokratični revoluciji leta 1848, grenke izkušnje ob zlomu Avstro-Ogrske l. 1918, o tem dajo misliti dolgotrajna mirovna pogajanja glede priključitve dejanske in končno vztrajna podpora, ki so jo uživali najrazličnejši reakcionarni krogi, računajoč na zmagovalno vrnitev z ostanki belih in plavogardiističnih band.

Dvajset let je razmeroma mnogo in hkrati malo, časovno pomeni samo toliko, da zraste in stopi v aktivno življenje ena mlada generacija. Toda naših preteklih dvajset let je izredno živahno, naporno in plodovito obdobje.

Ni moj namen podrobneje obravnavati posamezne razvojne stopnje tega dvajsetletnega obdobja, pač pa bi rad le podčrtal nekatere značilnosti in po-

obeležju in o zgodovinskem pomenu tega zbora izrekli že tovariši Kardelj, pokojni Boris Kidrič in mnogi drugi.

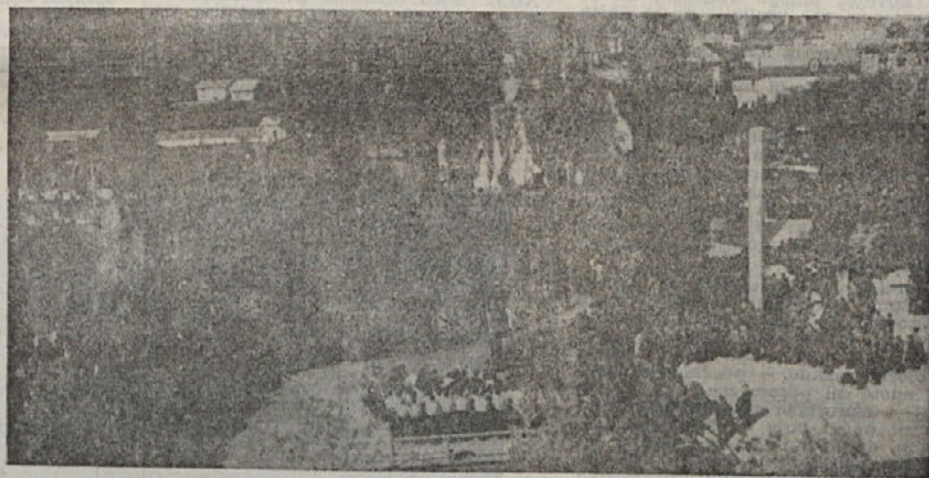
Najprej naj vas spomnim, da je bil Kočevski zbor v času, ko je po dveh letih ogorčenih bojov slavilo narodnoosvobodilno gibanje velike uspehe v vsej Jugoslaviji. V najtežjih pogojih je nastalo novo politično gibanje, nova ljudska revolucionarna oblast in zrasla je nova oborožena sila delovnega ljudstva — njegova vojska. Zmage in okoliščine — po kapitulaciji Italije razorožene italijanske divizije, potolčene in razbite belogardiistične in plavogardiistične tolpe, osvoboditev skoraj polovice slovenske zemlje, nenehno širjenje in utrjevanje narodnoosvobodilnega boja na Stajerskem, Gorenjskem in Koroškem — so omogočile in ob odmevu v zunanjem svetu narekovale voščtvu narodnoosvobodilnega gibanja pospešeno pripravo izvolitev odposlancev v vseh slovenskih pokrajinah, v narodnoosvobodilni vojski in partizanskih odredih in predstavništvu, ki bo kvalificirano odločalo o sedanjih in bodočih

belih in plavih izdajalcev, ki so pričeli s poskusi restavrirati stari predvojni protiljudski režim. Zato je bilo političnemu vodstvu narodnoosvobodilnega gibanja ja-

V KOČEVJU SKLEPI DRŽAVOTVORNEGA ZNAČAJA

Kočevski zbor je kot prvo resnično predstavništvo naroda še v samem jeku narodnoosvobodilne borbe spre-

Več deset tisočglava množica je z zanimanjem poslušala govor tov. Mihe Marinka

sno, da je potrebno pripraviti II. zasedanje AVNOJ predvsem zaradi sprejema načel smotrne in v bodočnost usmerjene graditve

jel sklepe državotvornega značaja. V imenu slovenskega naroda in slovenskega ljudstva je položil temelje za vso našo bodočo borbo. V polni meri je izražal voljo svojega naroda, ki si je z njim prvič v zgodovini »pisal sodbo sam« — izrekel je enodušno voljo, da z vsemi napori in žrtvami izvojuje dokončno osvoboditev in se združi v skupni usodi svobodnih enakopravnih narodov nove demokratične Jugoslavije. Nepreklicno je sklenil, da so edina zakonita oblast na slovenskem ozemlju odbori OF, poveril je Plenumu in Izvršnemu odboru OF vso zakonodajno in izvršno oblast s pravico v skladu z bodočimi sklepi AVNOJ postavljati vse potrebne organe nove ljudske oblasti na Slovenskem. Imel je daljnosežen pomen pri obsodbi begunske vlade v Londonu — izjavil se je proti vsakršnim zunanjim poskusom, da bi kdorkoli drug odločal o usodi jugoslovanskih narodov, razen njihovih resničnih in neposrednih predstavnikov. Izrazil je vso globoko ljubezen in popolno zaupanje tovarišu Titu.

Zato sodi Kočevski zbor skupno z zbori drugih narodov Jugoslavije med temeljne pogoje za tako pomembno II. zasedanje AVNOJ.

S Kočevskim zborom se je za slovenski narod enkrat za vselej končalo obdobje podjarmljenosti in hlapčevstva. Slovensko delovno ljudstvo je obračunalo s podkupljivo gospodarsko hkrati, ko se je z bojem na življenje in smrt rešilo narodnostnega

sebnosti razvojne poti od Kočevskega zbora do današnjih dni, ko so bili z novo ustavno ureditvijo dani trdni temelji nadaljnjega socialističnega razvoja v naši deželi.

Dejstvo, da to odločilno obdobje ni zateklo naših narodov nepripravljenih, je zgodovinskega pomena. V našem ljudstvu, zlasti še v njegovem delavskem razredu, so zrasle idejno zrele, borbeno in organizacijsko utrjene politične sile, sposobne vzeti na svoje rame odgovornost za usodo naših narodov. Jugoslovanski komunisti s Titom na čelu so si svojo v borbah izkazano zvestobo, z razgaljanjem protiljudskih petokolonskih vladajočih klik, umeli pridobiti zaupanje razredno in nacionalno zatiranin ljudskih množic. Ze od vsega začetka so si bili na jasnem, da se mora nova skupnost naših narodov graditi na temelju popolne nacionalne enakopravnosti. Na tej podlagi se je ob akcijski in organizatorski sposobnosti komunistov tudi v Sloveniji naglo gradilo in utrjevalo novo, široko vsenarodno politično gibanje — Osvobodilna fronta slovenskega naroda.

OCITNA JE BILA BREZKOMPROMISNOST OSVOBODILNEGA BOJA

Ker so imeli idejno-politično in organizacijsko odločilen vpliv pri vodenju in razvijanju borbe za nacionalno

(Nadalj. na 4. strani)

Visoki gostje na slavnostni tribuni v Kočevju

Naši cilji izpred 20 let se naglo uresničujejo

(Nadaljev. s 3 strani)
no osvoboditev komunisti, je bila brezkompromisnost osvobodilnega boja očitna. Borba za nacionalno osvoboditev ne bi mogla biti tako neizprosna in srdita, tako dosledna in množična, če delovni ljudje ne bi imeli popolnega zagotovila, da bo zmaga nad okupatorji in njihovimi domačimi zavezniki prinesla tako družbeno ureditev, ki bo zagotovila tudi od-

To je bil za nas skrajno težak nena- den napad, ki je prišel s tiste strani, od koder bi ga najmanj mogli pričakovati. Stalinski napad, ki nas je hotel osamiti in razbiti našo notranjo enotnost, se je v celoti izjalovil. Ponovno se je izkazala neomajna strnjeno- st političnih sil, tako da smo mogli v razmeroma kratkem času obvladati gospodarske, kakor politične posledice in kreniti na pot hitrejše demo-

bi družbe in že spreminjajo svojo sodbo; tisti pa, ki jih vodijo povsem drugi cilji in pota, nadaljujejo z napadi in obrekovanji.

Ob teh novih odnosih in nastalih nasprotjih v socialističnem svetu, ob pojavu polarizacije in razdvajanja mednarodnega delavskega gibanja s strani kitajskega vodstva, ko je naš V. Plenum ZKJ zavzel jasno stališče, pa mislim, da bi veljala še tale ugotovitev:

V tem obdobju, ko smo sami morali krčiti svojo pot, nam nihče ne more očitati, da smo kdajkoli le malo odstopili od dosledne borbe za socializem in oslabil ali razbijali enotnost mednarodnega delavskega gibanja. Tudi v vsej široki dejavnosti na mednarodnih tlorisih, ki se je izkazala tolikanj uspešna v korist miru in jačanju miroljubnih sil, se nismo kadarkoli izneverili mednarodnim obveznostim ali škodovali ugledu socializma.

Najznačilnejša prelomnica v tej naši poti je torej prehod v obdobje spopolnjevanja odnosov med ljudmi, k široko razvajanemu organizacijskemu mehanizmu oblik socialistične demokracije, prehod na delavsko samoupravljanje. Delavski sveti so potrebovali za svojo učno dobo z manjimi neposrednimi materialnimi pristojnostmi v upravljanju le kratek čas. Postopno spreminjanje gospodarskega sistema je prepuščalo vse več pristojnosti delavskim svetom in samoupravnim organom sploh. V razmeroma kratkem obdobju zadnjih desetih let so bili z uspešnim uveljavljanjem samoupravnih organov doseženi ogromni rezultati. To so bili mogoči — kar je vedno potrebno znova poudarjati — zaradi pomembne vloge in dragocene pomoči ter spodbud političnih sil za uspešno in bogato delo samoupravnih organov.

Razvoju in uspehom samoupravnih organizmov je bilo potrebno ustrezno prilagoditi tudi vsebino dela političnih organizacij. Program Zveze komunistov Jugoslavije so enodušno sprejeli SZDL in vsi naši delovni ljudje. Komaj dobro leto po Programu ZKJ pa sledijo temeljite priprave za novo ustavno ureditev, ki v dokajšnji meri že pomeni realizacijo in praktično uveljavitev načel Programa ZK Jugoslavije.

tenkih oblik in metod graditve socialističnega družbenega sistema. V tem pogledu imamo tudi na Slovenskem neke posebnosti, ki so včasih pozitivne včasih negativne narave, nekatere pomenijo prednost, druge pa zavirajo tempo razvoja. Na primer: preveliko poudarjanje posebnih pozitivnih lastnosti se rado sprevrta v drugo nasprotje, kakor tudi prevelika vrnema za odpravljanje teh posebnosti rojeva težnje po birokratskem uni- formiranju in prav tako ne vodi k vzajemnemu zaupanju ter utrjevanju enotnosti naše socialistične skupnosti. Pri praktičnem vsakodnevnem delu in uresničevanju idejnih načel so brez dvoma tudi napake te ali one vrste. Zato je nujno, da so zavestne socialistične sile zelo aktivne, da ustvarjalno delujejo v našem družbenem razvoju in da obvladujejo in onemogočajo škodljive manifestacije, ki izhajajo iz razpoloženj se neizkoreninjen- ne preteklosti.

Ljudje v naši socialistični Jugoslavi- viji sami doživljajo bratstvo, enotnost, socialistično solidarnost pristno in iskreno. Slična katastrofa v Skopju je pač nedavno potrdila prav tak ob- cutek v slehernem našem človeku in hkrati v trdi preizkušnji tudi dokazala sposobnost našega družbenega si- stema.

TUDI STEVILKE PRIČAJO O VELIKEM NAPREDKU

Vsekakor pa smemo trditi in to tu- di lanko podkrepimo z vrsto dejstev, da smo preu so leti izrečena odo- lovanja za uspešno povezanost v naši skupnosti vsakemu od jugoslovanskih narodov velike koristi. Vsta podar- nov nazorno priča o velikem napred- ku in razvoju naše republike v tem preteklem obdobju. Naj omenim le nekatere: v strukturi prebivalstva so nastali, kot odraz naglega razvoja in- dustrije, pomembni notranji premiki, saj ima Slovenija po najnovejših po- uštevkih že manj kot četrtino prebiva- lcev, ki žive izključno od kmetijstva, vtem ko je znasli delez kmetijskega prebivalstva leta 1939 se 50 %; naradni dohodek se je v tem obdobju povečal na prebivalca skoraj za trikrat, pro- izvajanja električne energije za več kot trikrat, proizvodnja jesa za več kot avampolkrat, proizvodnja papirja celo za štirikrat id.

Nismo pa skrbeli samo za razvoj gospodarskih dejavnosti, temveč smo v skladu z našimi materialnimi mo- nostmi razvijali zdravstvene, socialno- varstvene, kulturne, znanstvene in druge institucije. Ze samo delni po- gled, da je sedaj vpisanih na viso- kin in visjih solah v naši republiki ovol osemkrat več študentov kot le- ta 1939, nazorno ilustrira navedeno trditev. Tako imamo danes tudi na visjih in visokih solah skoraj toliko študentov kot je vsem prebivalcem re- publike z visjo in visoko izobrazbo. Lanko bi se navajati podatke o na- gem razvoju naše republike, vendar- menim, da so ti uspehi pri gradnji socialistične družbe tako očiti, da ni ni potrebno podrobneje nastavl- ovati, ki so nam pred 20 leti v našo omni, se naglo uresničujejo.

IZKREDEN MEDNARODNI UGLEJ JUGOSLAVIJE

Prav je, da dodam k navedenim ugotovitvam še eno, ki je zlasti za namno obojbe in očitno doživlja- bi zaupni čas ponovno poudariti. Trditi ko smo onemogočili vse posku- se okrniti našo svobodo in neodvis- nost, ko smo krenili krepiti in utv- rjevali po svoji poti — ki se je poka- zala uspešna v krepitvi našega dru- benega sistema, v razvoju demokra- tičnih institucij samoupravljanja in v temeljiti preobrazbi prej zaostale, ne- razvite v gospodarsko bolj razvito deželo — smo tudi močno okrepi- li mednarodni ugled Jugoslavije. S tem je ona ustvarjena močna opora vztrajnemu in uspešnemu udeležev- vanju našega državnega in politične- ga vodstva na mednarodnem poudro- ju. Kakor je ugotovljeno v ustavi, je vsa naša zunanja politika konsekv- ten odsev nacei, ki jih uresničujemo v notranjem ustvarjanju in ki ova- rajo težnje in hotenja naših celovnih ljudi. To je ena bistvenih postavk, na katerih temeljijo ugled in rezul- tati naše politike v znanjem svetu.

Dosledno izvajanje te politike in- naporji za splošno mednarodno uve- javljanje težnj človestva za mir, borba proti kolonialnemu zaslanjeva- nju, za svobodo vseh narodov in nj- njevo enakopravno mednarodno sode- lovanje, za miroljubno reševanje med- narodnih sporov, so tovarisa naša ne- nekonskrat vodili na daljne poti. Ravno sedaj je znova na poti miru in prijateljstva po ameriskem kontinen- tu. Njegovi največji osebni naporji in prizadevanja so odraz stremiljenj in prizadevanj ljudi in njihove zave- naših delovnih ljudi in njihove zave- (Nadaljev. na 9. strani)

Poslušalci so napolnili ves Trg svobode, parke in sosednje ulice

pravo socialnega izkoriščanja in vse demokratične svoboščine delovnemu človeku.

O tem je dejal tovariš Tito: »Samo pozivati ljudstvo na boj zoper okupa- torja in ne dati ljudstvu razumeti, da bi s to borbo doseglo hkrati ne- kaj novega, mnogo boljšega, da se staro ne bo več vrnilo — na ta način ne bi mogli dvigniti naših narodov v to borbo, ne bi mogli zainteresirati zanje tako široki ljudskih množic in prav tako ne bi mogli v tej borbi vzdržati do kraja, to je zmagati.«

V tem boju in na teh programskih osnovah se je izoblikovala in kalila močna politična sila, ki je predstavl- jala organiziran narod v pravem po- menu besede. Ta narod je izkazoval popolno enotnost in zaupanje v politično vodstvo, ki je s Titom na čelu vodilo boj za uresničenje tako zastav- ljenih ciljev.

Oborožen boj je temeljil na jasnem programu nacionalne osvoboditve ob zagotovitvi popolne nacionalne enako- pravnosti in na odpravi izkoriščanja, zato je bil vsenarodni boj. V njem je moral vsakdo — posamezne voja- ske enote ali posamezne organizacije OF — s čim večjo samoiniciativnostjo izbirati način boja in delovanja. Jasno je, da je moral zato temeljiti na najširši ljudski demokraciji, ker se je le tako lahko sproščala vsestranska borbeno in ustvarjalna iniciativa.

Brez tega bi si ne bilo mogoče zamisliti tako veličastnega boja naših narodov v sreč okupirane Evrope ter svojstvenosti oblik in intenzivnosti ten bojev v posebno težkih pogojih na Slovenskem.

Zato je kljub ogromnim žrtvam šti- riletnih bojev OF izšla iz zmagovite oborožene revolucije okrepljena s šte- vilnimi predanimi kadri ter z jasno zavestjo in usmerjenostjo množic v obnovo do temeljev uničenega gospo- darstva in v pospešeno graditev nove socialistične družbe.

NAVZGLJ TEŽKIM POGOJEM — PRE- PRICLJIVI REZULTATI

Pomen in vrednost do danes dose- ženih rezultatov v razvoju demokra- tičnih socialističnih družbenih odno- sov, v razvoju proizvodnih sil, so- cialnih, prosvetnih in drugih kultur- nih institucij, sta tem večja, če upo- šteyamo izredno težke pogoje in oko- liščine, v katerih so nastajali. Med vojno uničeno gospodarstvo smo ob- novili brez tiste izdatne pomoči, ki je je bila deležna ostala upustošena Ev- ropa, ker smo prejeli samo pomoč, ki ni bila povezana s političnimi in drugimi za nas nesprejemljivimi po- goji. Le tako smo se tudi mogli učin- kovito postaviti po robu najrazličnej- šim poskusom od zunaj, katerih konč- ni cilj je bil obnoviti staro kompro- mitirano razredno izkoriščevalsko vla- davino.

Sledilo so nato še dogodki leta 1948.

kratizacije našega družbenega življe- nja in obenem prispevati dragocene izkušnje mednarodnemu delavskemu gibanju, ki prav danes postajajo ta- ko očitne.

OPRTI NA MARKSISTIČNO ZNA- NOST SMO ISKALI IN IZOBILIKO- VALI SVOJE IZVIRNE OBLIKE IN VSEBINO NAŠEGA DRUŽBENEGA SOZITJA

Petnajst let nadaljnega družbenega razvoja najzgovorneje priča o naši

Del udeležencev Zbora 1943 na tribuni

popolni zmagi. Cetudi smo morali premagovati lastne težave in odstra- njevati napake, ki so izhajale iz ne- izkušenosti pri iskanju lastnih poti, je vendar neprecenljive vrednosti dej- stvo, da so naši narodi s svojim pred- stavniškim in političnim vodstvom odbili vse zunanje poskuse in ostali popoln gospodar na svoji zemlji. Gra- dili smo trdne temelje enotnosti naš- ih narodov, oprti na marksistično znanost smo iskali in izoblikovali svo- je izvirne oblike in vsebino našega družbenega sozitia, ki so v skladu z globokimi demokratičnimi tradicijami in utrjeno socialistično zavestjo delov- nega ljudstva.

Zunanji svet je različno gledal na to naše delo, na pot, ki smo jo ubra- li. Eni sovražno z obrekovanjem, dru- gi z zanimanjem, pomešanim z dvo- mom, če bo naš »eksperiment uspel«. Doseženi naši uspehi so prepričali vse tiste progresivne sile, ki resnično gra- de ali streme k socialistični probraz-

JUGOSLOVANSKI NARODI SO SF POVEZALI V SOCIALISTIČNI SKUP- NOSTI

Ena nadaljnjih značilnosti družbe- nega razvoja od Kočevskega zbora pa do sprejema nove Ustave je naša po- stopno spopolnjevana federativna ure- ditev. Graditev tega sistema temelji na jasnih socialističnih načelih o na- nacionalnem vprašanju, temelji na ne- oporečni odločitvi v samem oborože- nem boju, ki se je v vsem našem dosedanjem razvoju vsestransko izpri- čala v dejstvu, da so se jugoslovans- ki narodi povezali v socialistični skupnosti. V okviru te skupnosti za- gotovljena popolna samouprava spro- šča in podbuja vse tiste pozitivne po- bude, ki so odsev nacionalnih posebnosti — gospodarske in socialne struk- turne narave, tradicij, običajev in prizadevanj. Te posebnosti skupaj s stopnjo zrelosti zavestnih socialistič- nih sil se kažejo tudi v različnih od-

Naenkrat so se znašli v dolini med partizani. Andrej sam ni vedel, kako so prišli do taborišča. Videl je le dobrohotne obraze, ki so jih toplo sprejeli, potem pa se je od utrujenosti sesedel na tla. Odnegli so ga v kolibo in ga položili na preprosto ležišče. Sajnjal je o Klari in Tomažu, ki sta se mu smehljala v daljavi. Videl je njuna obraza nekje daleč, daleč... Odhajala sta vse dalj in dalj od njega in se izgubljala.

IV

Četa je naslednjega dne krenila na pot. Italijani so prav gotovo pripravljali hajko in se hoteli maščevati za pobeg enajstih ljudi iz kamnoloma, zato je komandant sklenil, da zapustijo taborišče. Ni hotel tvegati spopada, dokler ne bi bili vsi popolnoma zdravi.

Andrej je stopal med prvimi. Odkar se je v četi razvedela njihova zgodba, so ga vsi spoštovali. Andraž se še vedno nosil. Počutil se je bolje in bolničarka Vera je upala, da bo kmalu okreval. Bil je še precej izmučen, da bi lahko sam hodil. Poklical je k sebi Andreja in mu dejal:

»Veš, tega, Andrej, tega ne bom mogel nikoli pozabiti.«

Prijel ga je za roko in Andrej je čutil, kako mu jo vse tesneje stiska.

»Andraž, storil sem le, kar bi ti storil zame. Vidiš, sedaj se bova lahko skupaj borila za en dom, o katerem si mi nekoč govoril. Andraž, za en sam skupen dom. Ali ni tako?«

Bolnik se mu je nasmehnil.

»Mnogo si tvegaj, mnogo... Toda kaj bo s Klaro, s Tomažem...«

Andrej mu ni odgovoril. Popravljal mu je odejo in Andražev topli pogled je obšel njegov obraz. Njuna pogleda sta se srečala. V njih je izžarevalo še večje, še pristranejšo prijateljstvo.

Kolona borcev je stopala počasi po gozdu. Šla je po strmi stezi, ki se je vzpenjala vse više in peljala četo k novemu zavetju. Skozi vejevje smrek so prodirali žarki sonca in obsijali kolono. ki se je vila kot kača med vitkimi drevesi in se izgubljala med njimi.

Andraž je kmalu ozdravel. Z Vero sta postala dobra prijatelja. Sedela sta sama in se pogovarjala. Lepo ji je tekla beseda. Doma je bila nekje iz Bele Krajine in četa jo je vzela s seboj iz njene vasi. Rada je odšla s temi krepkimi fanti. Pred vojno je hodila v šolo za medicinske sestre, potem pa je mislila nadaljevati študij. Hotela je postati zdravnica. Njene načrte je prekrizala vojna. Odšla je v boj, da tudi ona prispeva svoj del k osvoboditvi. Nikoli ni podvomila v zmago in ves čas je borce navduševala s svojo veliko hrabrostjo. Bila je neustrašna, mlada bojevita in polna omoja. V najhujšem metežu kroglj je reševala ranjence, z njimi je bila nežna kot mati s svojimi otroki. Zнала je vsakega potolažiti, vedno je imela za vsakega toplo in ohrabrujočo besedo, ki je vsakomur vlila novo življenje. Bila je tiha in dobra kot gozd, ki je skrival četo in ji nudil zavetje.

Z Andražem sta se čedalje bolj navezovala drug na drugega. Našla sta se. Sedež sta pozno v noč nedaleč od tabora in prisluškovala šelestenju drevja, ki je izgubljalo svojo obleko. Porumenelo listje je šumelo pod koraki in gozd se je pripravljaj, da sprejme zimsko odejo. Sedela sta tesno skupaj in obujala spomine.

»Andraž, zakaj sva se morala srečati prav v vojni?« ga je nekoč vprašala. »Ali ne bi bilo lepše, da bi se srečala kjerkoli drugje, daleč proč od bomb in granat, daleč od smenja topov in pokažanja pušk? Andraž, ali ne bi bilo lepo, ko bi bil ves svet svoboden in bi lahko skupaj potovala. Ko sem bila majhna, sem hotela vedno potoovati... Želela sem iti v London, Pariz, Moskvo... Spoznati sem hotela ljudi, njihove običaje... Toda tam nekje daleč, pred vsem tem, je bila skrita želja po majhnem domku, v katerem bi se lahko vedno vračala... Ta želja me je vedno spremljala in je še danes živa v meni. Topel dom, s tabo, Andraž.«

Toplo jo je pogladil po laseh in jo privlekel k sebi. Imel jo je rad, čedalje bolj jo je ljubil. Tudi sam si je želel doma, tudi sam je hrepenel po toplem ognjišču, čeprav majhnem, toda prijetnem. Toda želel je, da bi vsi imeli domove, da ne bi bilo sirot, katerim bi prižigali svetlo kruha in srečne mladosti. Sam je bil prikrajšan za vse to, zato pa je bil danes tu, da s puško v roki zareže skupno s tovariši novo življenje.

Zadnje listje je padalo z drevja in veter ga je raznašal po gozdu. Čutilo se je prihajanje zime. Italijani so se potuhnil in čakali. »Bodo že prišli,« so dejali, »v gorah je mrzlo in tudi jesti ne bodo imeli kaj, potem jih bomo polovili kot zajce. Stopinje se poznajo v snegu.« Vendar četa ni počivala. Napravila je več manjših akcij daleč ob taborišča in zdaj udarila tu, družic prese-netila prestrašenega sovražnika drugje. Italijani so mislili, da je teh banditov kot listja in trave in čedalje bolj so se bali. Kakor hitro je kaj zašumelo v bližini njihovih vojašnic, že so na vso moč regljale strojnice in puške.

KOČEVSKI PROCES JE ODJEKNILO PO VSEM SVETU

»SPREOBURNJENCI«

Od 9. do 11. oktobra 1943 je bila v Kočevju javna ustna sodna obravnava proti 22 belo in plavogardistom, ki so jih partizani polovili v silovitem septembrskem lovu po postojankah Grčarice, Turjak, Pudob itd. Mnogi med njimi so imeli na vesti številne zločine in ti so prejeli zaslužen kaznen. Sodna obravnava je trajala tri noči, bila pa je v kinodvorani v Kočevju. Na smrt z ustrelitvijo je bilo obsojenih 16 obtožencev: Sterniša, Vošnar, Milanovič, Sinkar, Malovrh, Marinčič, Konečnik, Lisac, Končan, Tomažič, Kien, Štepec, Murn, Mihe-lič, Capuder in Habič, ostali pa na prisilno delo.

Radko Polič, odposlanec kočevskega okrožja, v svoji knjigi »Sonce in ceste« tudi obširno opisuje Kočevski zbor ter Kočevski proces, katerega se je udeležil. Obiskal je tudi obsojence in se pogovarjal z njimi. Potem, ko je bila izrečena sodba, je ponovno šel med tiste, ki so bili obsojeni na prisilno delo in se pogovarjal z njimi...

Ko je bil Kočevski proces že mimo, sem imel še eno politično uro med obsojenci na prisilno delo, ki so stanovali v dijaškem domu. Med njimi je bilo precej intelektualcev — kaplani, študentje, pravniki, profesorji, oficirji, kdo bi vedel, kakšnih poklicev vse ni bilo tam; tudi obsojenca s Kočevskega procesa kaplan Jaka Mavec in intendantski poročnik Stane Not, ki sta se izmazala s prisilnim delom...

Pozorno so me poslušali. Med govorom so si nekateri šepetaje izmenjavali kakšno misel, si prikimali in se nasmihali. Potem se je razvila zelo živahna razprava. Glavno besedo so imeli kaplani. Odprli so vprašanje, ali je izdajalsko početje ljubljanskega škofa Rožmana zavestno ali pa so mu morda vso zadevo podtaknili; in če je bilo zavestno, kakšno naj bo njihovo stališče; ali naj mu bodo še pokorni, ko jih pod geslom boja proti »komunistični OF« v bistvu poziva v boj proti lastnemu narodu na strani fašističnega okupatorja?

Kaplan Mavec, močan, čokati fant, v srcaji z zavihanimi rokavi, prava podoba kaplana novega kova, kakršnega si je očit-

no želela in si ga zamišljala najbojevitejša katoliška organizacija »Straža v viharju«, je imel cel govor o tem, kako so v teh dneh v dimu in krvi, med ognjem in mečem, v viharjih, ki so spreletavali njihove duše, spoznali resnico, si sneli kopreno z oči in odkrili pravo podobo osvobodilnega boja slovenskega ljudstva in vso nizkotnost in klavnost svojega dosedanjega početja.

Ko se je tako razvnel in začel žvenketati in cingljati s frazami o svobodi, zarji novega dne, o neizprosnem boju proti vsem izdajalcem, ki nočejo pogledati veliki in mogočni resnici v lice, se mi je zastudil. Prepričan sem bil, da igra in se pretvarja, zato sem ga sicer ostro, toda še vedno vljudno prekinil, češ da sem uverjen, da je gospod kaplan že zdavnaj doumel resnico in ji pogledal v obraz, pa je ni hotel videti in se po njej ravnati, zato se mi zdi, da bi bilo bolj prav, če bi bil bolj skromen in stvarnejši v svojih besedah. Še bodo težki dnevi, še bo imel vsakdo izmed nas priložnost, da pokaže svojemu ljudstvu in samemu sebi svoj resnični obraz.

Kaplan Mavec, ki je bil od govorance še ves rdeč v obraz in po kratkem, širokem vratu, se je takoj umaknil, rekoč, da so bile njegove besede resnično iskrene in brez zadnjih misli, da se pa strinja, da je še vedno takšen čas, ko je treba govoriti bolj z dejanji kot z besedami.

Ko so se Nemci približevali Kočevju z Broda na Kolpi, so se umaknili tudi delovni in kaznjerski oddelki proti Ribnici in od tod na Travno goro. Ko so šli k vodnjaku pri Lenčku po vodo, sta dobropoljski kaplan Lavrih in topliški kaplan Mavec, »spreobrnjenca« s polnimi usti fraz o domovini, svobodi in boju proti okupatorju, zaklala stražarja in pobežnili.

KRISTALNE VAZE

lepo očistimo s kavno usedlino. Dve žlici kavne usedline damo v vazo, dolijemo malo vode in kaneč kisa, nato pa vse dobro pretresemo. Vaze postanejo še bolj bleščeče, če dodamo mešanici še malo plavila za perilo.

Ivan Brudar - Zan: KOČEVJE

Otvoritev nove pošte

Ob prisotnosti podpredsednice skupščine SR Slovenije Dragice Rome, predsednika republiškega odbora sindikata prometa in zvez Humberta Gačnika, republiškega poslanca Mira Heglerja, predsednika UO PTT Zvonka Hribarja, direktorja skupnosti PTT Slovenije Jožeta Gerbca, generalnega direktorja komunalne banke Perka ter generalnega direktorja Iskre iz Kranja Dušana Horjaka in ostalih gostov, je v petek, 4. oktobra, slavnostno otvoril prostore nove pošte predsednik občinske skupščine Kočevje Drago Benčina. Tov. Benčina je poudaril, da je ta objekt eden med največjimi

Podpredsednica skupščine SRS Dragica Rome si ogleduje novo pošto

pridobitvami za Kočevje v zadnjem času. O pomenu in nalogah nove pošte pa je spregovoril direktor PTT Ljubljana Dane Dovjak.

Novi avtomatski centrali lahko priključijo 500 naročnikov in je napravljena tako, da ta krog naročnikov lahko še razširijo. Centrala je urejena na evropske norme in se bo lahko takoj vključila v avtomatsko telefonsko omrežje Evrope, čim bodo tudi v ostalih krajih države dani za to pogoji.

V dneh proslav Zbora odposlancev pa je bila v gornjih prostorih novega poštnega poslopja odprta tudi razstava pod naslovom »PTT v izgradnji«. Razstava je prikazala vlaganje sredstev v izgradnjo novih poštnih poslopij v Sloveniji.

Odslej boljše telefonske zveze

HKRATI Z OTVORITVJO NOVEGA POŠTNEGA POSLOPIJA TUDI NOVA AVTOMATSKA TELEFONSKA CENTRALA V POSKUSNEM OBRATOVANJU

Dosedanja telefonska centrala za naše mesto in njegovo neposredno okolico je bila montirana pred nekako desetimi leti v starem poštnem poslopiju. Prostor, saj je bilo poslopije zgrajeno prvotno za stanovanja. Centrala je bila tako imenovana koračnega sistema ter je imela v končni fazi 200 telefonskih naročniških priključkov. Zveze v mestu so bile sicer še kar zadovoljive, toda eno samo delovno mesto na telefonski centrali za ročno vzpostavljanje medkrajevnih zvez je praktično onemogočalo vsak stik izven kraja. Če pridamo k temu še zastarelo železniško progo, silno slabe ceste, trdimo lahko, da je bilo Kočevje mesto z najslabšimi zvezami v Sloveniji in malone izolirano od ostalih krajev.

Hitro rastoče potrebe v mestu in okoliških krajih, predvsem pa lepe perspektive za razvoj gospodarstva in turizma, so zadnja leta narekovala ureditev teh problemov. Hkrati z modernizacijo cestnega omrežja je bila še najbolj potrebna modernizacija telefonskega omrežja in nujna avtomatizacija telefonskega prometa brez posredovanja telefonskega aparata, kot je že v gorenjski in koprski omrežni skupini. V samem mestu so tudi potrebe prerasle zmogljivosti. Pošta že več le ni mogla ustreči novim prijavam za priključek telefonov, ker so bile kapacitete stare centralne popolnoma izkoriščene.

Prav je zato, da smo skupaj z novim modernim poštnim poslopijem, ki bo zagotovilo nemoteno in hitro poslovanje, dobili tudi novo in večjo telefonsko centralo. Izdelala jo je kranjska Iskra po modernem sistemu Crossbar s koordinatnimi stikalniki. Je istega tipa kot centrala v Kopru, Novem mestu in Murski Soboti, ki so jih montirali letos oz. lani. To vrsto central je ISKRA sama razvila v svojih laboratorijih in se je do sedaj najbolje obnesla v državi, pa tudi v inozemstvu. Poleg zanesljivega delovanja ima centrala še to prednost, da je njeno vzdrževanje skoraj malenkostno. Izdelana je domala vsa iz domačega materiala.

Nova avtomatska telefonska centrala ima začetno zmogljivost 500 priključkov in končno kapaciteto 1500 priključenih telefonskih aparatov. Krila bo vse sedanje potrebe mesta, pa tudi bodoče – morda kakih 10 let naprej.

Glede povezave z drugimi kraji se bo promet precej sprostil, saj ima centrala šest medkrajevnih zvez z Ljubljano in drugimi kraji. Za sedaj bo posredovanje še ročno, kljub temu, da je centrala prilagojena za avtomatiziran medkrajevni telefonski promet. Po vključitvi tranzitne glavne centrala v Ljubljani, ki jo sedaj grade, bo odpadlo ročno posredovanje. Naročniki bodo vzpostavljali direktno medkrajevne zveze samo prek karakterističnih števil.

Sedaj vodi do Ljubljane prosti telefonski vod, ki ga bo verjetno kmalu nadomestil kabel do Novega mesta. Prek Novega mesta bodo namreč položili glavni koaksialni kabel od Zagreba do Ljubljane in nanj bodo priklopili poleg novomeške tudi kočevsko vozliščno avtomatsko centralo.

Po perspektivnem planu avtomatizacije telefonskega omrežja v Sloveniji bodo dobili še naslednji kraji avtomatske telefonske centrale končnega tipa: Ribnica, Movel, Koprivnik, Nova sela, Vas Fara, Osilnica, Kočevska Reka in Stara cerkev. Centralo v Kočevski Reki bo izdelalo in montiralo podjetje ISKRA še letos. Imela

bo 100 priključkov in že takoj avtomatsko povezavo s kočevsko. Reka ima sedaj zastarelo induktorsko centralo z ročnim posredovanjem zvez.

Na avtomatsko centralo v Ribnici bodo v bodoče vezane tudi nove centrale v Strugah, Ortnoku, Dolenji vasi, Sodražici, Dragi in Loškem potoku. Vse bodo končnega tipa.

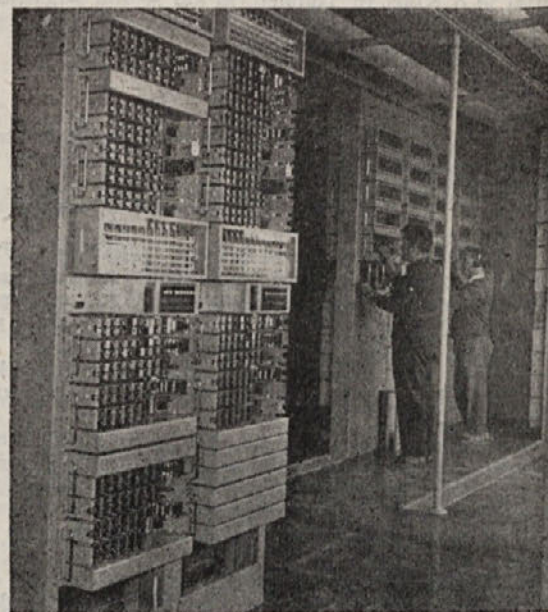
Na ta način bodo potem vsi važnejši kraji našega področja povezani med seboj in hkrati tudi z osta-

limi kraji v državi in zamejstvu. Sistem avtomatizacije telefonskega prometa pomeni povsod velik korak naprej. Hitro prenos misli in poročil na daljavo sta namreč osnovna pogoja za napredek vsakega družbenega življenja.

S sistemom avtomatske povezave vsega sedanega in bodočega telefonskega omrežja pa bo naš predel okraja bolj zaživel in ustvaril še boljše pogoje za hiter in skladnejši razvoj gospodarstva in turizma.

Marjan Kralj

Nova avtomatska telefonska centrala v Kočevju tik pred zaključkom montaže

Na Mlaki farma za 15.000 bekonov

Na obratu Kmetijskega gozdarskega posestva na Mlaki vzredijo letno nekaj nad 4000 bekonov, razen tega pa pitajo tu še mlado govedo (baby beef) in imajo krave molznice. V bližnji prihodnosti nameravajo farmo za baby beef prenesti oziroma zgraditi nekje drugje, mlečno proizvodnjo nameravajo ohraniti v sedanjem obsegu, farmo bekonov pa preurediti za skoraj štirikrat večjo proizvodnjo.

V prvi fazi, se pravi že prihodnje leto, nameravajo z adaptacijami in novimi gradnjami urediti najprej farmo za 10.000 bekonov. Tako količino bekonov bodo zredili že v letu 1965.

Prav tako leta 1965 bodo nadaljevali z gradnjo farme za 15.000 bekonov in jo dokončali že v istem ali pa naslednjem letu. Tako bo začela delati bekonska farma na Mlaki

predvidoma s polno zmogljivostjo (15.000 glav) leta 1966 ali 1967.

Idejne načrte za farmo bekonov na Mlaki so izdelali kmetijski strokovnjaki KGP, medtem ko bodo napravili glavni načrt strokovnjaki Agrokombinata iz Ljubljane. Izgradnja bekonske farme bo veljala predvidoma okoli pol milijarde dinarjev.

Farma na Mlaki bo zalagala z bekoni klavnico, ki smo jo začeli graditi letos v Kočevju, ostale pa bo prodala drugim kupcem. Povpraševanje po bekonih je precejšnje in vsi dosedanj izračuni so pokazali, da bo investicija rentabilna.

Strokovne delavce za bodočo farmo bekonov KGP v glavnem že ima, nekatere pa še štipendira.

Bekone, ki jih bodo pitali, bodo proizvedli tudi na tem obratu.

Od Gallusa do danes

Za nami je bogato 16. stoletje, za nami pa je tudi mrtvo 17. stoletje in dobršen kos 18., ko je vladalo pri Slovencih pravo kulturno mrtvilo in ko tudi po 50 let skupaj ni izšla nobena knjiga. Vendar ostala je vsaj tradicija. Ostali pa so tudi žalostni zapiski o sežiganju čarovnic. Ko Valvasor opisuje cerkniško okolico in zlasti Slivniški vrh, kjer naj bi čarovnice imele svoje shode, do-

stavlja, da je ta okolica precej naseljena s čarovnicami in da jih zato mnogo sežgo.

Pred dobrimi 250 leti pa je v Evropi in tudi pri nas Slovencih zopet vzplamtela iskra kulturnega in miselnega napredka in Ribnica ima pri tem spet svoj delež. Saj je znano, da je v njej prebil dobra 4 leta (1789 do 1793) просветiljenec Valentin VODNIK.

Vodnik, ki je imel v svojem

času izreden smisel za lepoto materinega jezika, je povsod, kjerkoli je služboval, se pravi tudi v Ribnici, prisluškoval ljudski govoric in si zapisoval domače anekdote, besede in rekla. Ko ga je poklic pripeljal v naše vasi in je od blizu spoznal težave in potrebe kmečkega ljudstva, si je postavil za nalogo, vzgajati in učiti ga v čimjasnejši, prikupnejši in zabavnejši obliki. Zato si je nabral in zapisal dolg list najrazličnejših rekov in pregovorov iz ljudskih ust, ki jih še danes prav pri nas pogosto slišimo, na pri-

mer: Za nos vodim, Moje poštnje ni naprodaj, Komar ima malo sala, Boji se dneva ko krt, Kdar zna, pa zna, Kot tisti, ki je s svedrom kravo drl, Vodnik pa je za svoje delovanje imel v Ribnici tudi zelo ugodna tla. Saj je znano, da je bil pri takratnem ribniškem graščaku Antonu Rudobina Rudežev precejšen pomen za takratno naše kulturno življenje. (Se nadaljuje)

Razvoj ljudske oblasti v NOB

Zbor je po končani razpravi sprejel sklep o predstavnosti in vodstvu narodnoosvobodilne borbe in začasnih organih ljudske oblasti, sklep o splošni mobilizaciji vseh ljudskih sil in vseh gmotnih sredstev slovenskega naroda, resolucijo Zbora in proglas ter izvolil za Vrhovni plenum slovenskega naroda 120 članov in delegate za odposlanstvo v AVNOJ 40 članov.

Na koncu se je spregovoril v imenu AVNOJ dr. Ivan Ribar, zaključno besedo pa je podal Josip Vidmar, ki je dejal:

»Tovariši odposlanci! Z vsem delom, ki smo ga opravili v teh treh dneh, smo izčrpali naloge prvega Zbora odposlancev slovenskega naroda. Izčrpali smo vse točke in s tem položili temelje našemu neodvisnemu narodnemu življenju in naši bodoči narodni oblasti. Zahvaljujem se vam, tovariši, za izredno disciplino, ki je vladala na tem Zboru. Zahvaljujem se vsem govornikom, kakor tudi vsem gostom naših bratskih narodov Jugoslavije in zastopniku britanske armade.

Kot Slovenec s ponosom ugotavljam, da je bilo to zborovanje ne samo disciplinirano, temveč da je bilo polno pobude in resnične ljudske misli. Zahvaljujem se vam, tovariši in vam čestitam za disciplino in razumevanje, ki ste ga pokazali na tem zborovanju. Prav tako mi je dolžnost, da se vam v imenu Izvršnega odbora in Vrhovnega plenuma zahvalim za zaupanje, ki ste nam ga izkazali z izvolitvijo v najvišje forum slovenskega naroda. Zahvaljujem se vam in vam izražam vseh nas protiresenost in prevzetost od veličine naloge, ki ste nam jo nadel. Prav zaradi te velike naloge polagam tu pred Zborom odposlancev svečano obljubo v imenu nas vseh, da bomo v vsem našem delovanju zasledovali veliki cilj, ki si ga je postavila Osvobodilna fronta, to je osvoboditev slovenskega naroda, združitev vseh jugoslovanskih narodov v svobodni in demokratični Jugoslaviji kakor tudi ustanovitev močne in resnične demokratične narodne oblasti med Slovenci. Polagam tu obljubo pred vas in vam zagotavljam, da je ni sile, ki bi nas, izvoljene delegate v Vrhovni plenum ter člane Izvršnega odbora OF morala pripraviti do tega, da bi kdaj samo za trenutek pozabili na svoje naloge in krenili s poti, ki nam jo je ta Zbor s svojim visokim duhom nakazal. Prav tako ponovno obljubljam, da bomo izvedli demokracijo, ki je volja naroda, v vsem našem sedanjem in bodočem življenju.

Ta obljuba je enakovredna prihodnji, ki jo prav tako polagam pred vami; ostati pravi demokraciji, se nas pravi ostati zvesti KPS. (Ploskanje) Vsi mi, člani najvišjih forumov OF, ki nismo partiji, polagam pred vas prav tako svečano obljubo, da nikdar ne bomo zapustili ali celo izdali Komunistične partije. Končno se obračam na ta zbor, na ta zgodovinski Zbor s pozivom: Tovariši, te tri dni je vladal v tej dvorani in v tem Zboru duh, kakršen je osnovni pogoj za ustvaritev tistega, kar vsi mi hočemo. Bil je to duh volje, energije, razuma in tvornega hotenja, ki hoče dokončno urediti usodo tega naroda. S tem duhom, tovariši, vas prosim in vas pozivam v imenu vsega naroda, vrnite se med slovensko ljudstvo, katerega predstavniki ste, navdajte ga s tem duhom do kraja, slovenske vasi in slovenske hiše naj se napolnijo z njim. Le na ta način bo mogoče preživeti težke čase, ki nas čakajo in gotovo je, da bo samo s tem duhom mogoče pridobiti trdno podlago za bodočo srečo naših otrok. Želim vam, da vas ta duh spremlja ne samo sedaj v času osvobodilne borbe, temveč do konca življenja, naj bo duh slovenske bodočnosti. S to željo vam želim, tovariši odposlanci, srečno pot in vam izjavljam, da je prvi zgodovinski Zbor odposlancev slovenskega naroda zaključen. (Ploskanje)

Zborovanje je bilo zaključeno ob 3. po polnoči. Po končanem zborovanju je partizanska igralska skupina uprizorila v Seškovem domu za vse odposlance in goste dramo Mileta Klopčiča »Mati«.

Tako se je končal Zbor odposlancev slovenskega naroda. Kako se je realizirala njegova vsebina, misli in sklepi, nam pripoveduje življenje preteklih 20 let po tem zgodovinskem zasedanju Zbora odposlancev slovenskega naroda. Odposlanci so se vrnili na svoje domove, terenske in rajonske odbore, v odrede in brigade NOV in nadaljevali z bojem proti nemškimi okupatorjem.

(Se nadaljuje)

Ob 20-letnici I. kongresa Zveze slovenske mladine

Letos praznujemo poleg ostalih važnejših dogodkov iz NOB in socialistične revolucije tudi 20-letnico I. kongresa Zveze slovenske mladine, ki je bil od 10. do 12. oktobra v Kočevski Reki. To je bila prva množična organizacija zavedne slovenske mladine, ki se je ustanovila na pobudo SKOJ in KPJ. Vloga te organizacije v NOB je bila zelo pomembna, saj so osnovne organizacije ZSM skrbela za delo mladih v zaledju, za prehrano NOV, za organizacijo kurirske in obveščevalne službe itd. Ob tej priliki smo obiskali udeleženko I. kongresa ZSM tov. TILKO KOVAČEVIČ.

Tov. Tilkko Kovačevič smo dobili v pisarni ravnateljstva osnovne šole Mirka Bračiča. Le težko si je vzela nekaj minut časa in nam povedala: »Veste, daleč je že to. Bili smo mladi, polni poleta, polni hrabrosti in vere v boljšo bodočnost. Borili smo se, pomagali partizanom. Pri vsem tem nam je bila potrebna organizacija, predvsem zato, da bi lahko organizirano delali in da bi imeli med sabo povezavo. Organizacija SKOJ ni bila kos vsem tem nalogam in na njen predlog so se začele ustanavljati organizacije ZSM. Člani SKOJ so bili v teh organizacijah najaktivnejši, bili so v vodstvih teh organizacij in organizacija SKOJ je na ta način tudi vodila delo ZMS. Prvi kongres ZMS je bil v Kočevski Reki, katerega so se udeležili predstavniki organizacij iz vse Slovenije. Čeprav je bila takrat Kočevska večji del osvojen, je že grozila ofenziva nemških enot. Pripraviti smo morali mladino na to, da

borba s kapitulacijo Italije še ni končana in da bo potrebno še mnogo naporov za dokončno osvoboditev. Iz dneva v dan so organizacije ZSM dobivale večjo in pomembnejšo vlogo pri organizaciji prehrane naše vojske, pri organizaciji dela v zaledju, pri kurirski in obveščevalni službi itd. Mladinci smo hodili na delovne akcije od vasi do vasi. Vasi na Kočevskem so bile večidel prazne, polje neobdelano. Mladi smo med drugim tudi skrbeli za to, da se čim več njiv obdela in posadi, tako da bo imela naša vojska dovolj hrane. Skrbeli smo tudi za kurirske zveze, za obveščevalne akcije v zaledju itd.«

Ko so bili sovražniki izgnani iz naše domovine, so mladinci čakale nove naloge, nič manj odgovorne od prejšnjih. Zgraditi je bilo potrebno porušene domove, nove tovarne, železnice, ceste... Proge Brčko-Banovići, Samac-Sarajevo, tovarne, ceste, to so uspehi mladih v povojni izgradnji socialistične Jugoslavije. Tudi sistem samouprave ima pečat mladine. Letos izroča mladina svoji domovini tudi novo, moderno magistralo, ki povezuje večja mesta v Jugoslaviji — cesto Bratstva in enotnosti. Prejšnja generacija se je vzgajala v borbi, današnja pa se vzgaja na cesti, ki je simbol mladine Jugoslavije, bratstva in enotnosti mladih. Tudi Jadranska magistrala bo važno gradbišče in kovačnica mladinske enotnosti in vdanosti socialistični republiki, za katero so mladi in stari v času NOB žrtvovali svoja življenja.

P. S

Tudi mladina je zborovala

Ker je bila zaradi bližajoče se nemške ofenzive potrebna konspirativnost, mnogi niso vedeli, kaj bo takoj po Kočevskem zboru v bližnji Kočevski Reki. Ko sem po opravi prišel v ta kraj, je bilo povsod živahno, slavnostno, posebno okrog sedanje šole, kjer so hiteli sem in tja mladinci in pionirji. Kaj neki je, sem se spraševal. Stopil sem v šolski razred in videl, kako so v njem pionirji iz Kočevske Reke nepeli, nato deklamirali, zaigrali celo nek skeč. Še vedno mi ni bilo jasno. Pionirski pa so se po končani prireditvi zahvalili go-

stom in povedali, da je to njihov dar za prvi kongres Zveze slovenske mladine, ki je te dni zasedal v isti stavbi. Tako mi je bilo končno jasno in razumel sem ves živžav, slavje, veselo razpoloženje v vasi onkraj Fridrihtajna.

Pa sem hotel še sam malo prisostvovati kongresu. Učilnica je bila polna mladine in gostov. Obstal sem in paslusal. Ne spominjam se več, kdo je govoril, oblečen v partizansko obleko. Zanimal me je uničenje fašizma, belogardizma in pozval mladino, naj stopi v boj za dokončno osvoboditev slovenske zemlje. Kmalu nato je bil zaključek, mogoče je zadonela Internacionala...

Se sedaj v duhu vidim te mlade ljudi, ki so večinoma oboroženi odhajali iz dvorane. Vzklikali so partizanom, Titu, zmagi, svobodi, lepšemu življenju... Občutil sem, spoznal sem, da je ta mladina dala iz sebe vse za svobodo; mnogi so padli in s tem pokazali, da so obljubo izpolnili do konca...

Marjan Tratar

Takoj bo moka izginila s trga. Srebrni denar bo izginil kakor kafra. Samo vsakvrsten papirnati denar, poštne znamke pa takšna šara bo v obtoku.»

»Vojna je pribita stvar.«

»Vi kakor veste in znate,« je dejal Djadjev. »Jaz bom vsa prosta sredstva porabil za nakup stvari, ki so najbolj potrebne.«

»Pa vaša trgovina z manufakturo?«

»Manufaktura je eno, moka in sladkor pa drugo. Tako svetujem tudi vam.«

Polesov se je zasmeljal.

»Le kako se bodo boljševidi tolkli? S čim? S čim se bodo bojevali? S starimi flintami. A zračno ladje? Neki vidni komunist mi je pravil, da imajo ... No, koliko mislite, da imajo letal?«

»Dve sto.«

»Dve sto! Ne dve sto, marveč dvainpetdeset. Francozi pa imajo osemdeset tisoč bojnih letal.«

Razšli so se po polnoči.

»Da-a ... Boljševikom je odklenkalo.«

Gubernator je spremljal mestnega župana. Hodila sta kar preveč pokonci.

»Gubernator!« je govoril Čarušnikov. »Le kakšen gubernator si ti, ko nisi general.«

»General v civilu bom. Mi zavidaš? Kadar bom hotel, te bom vtaknil pod ključ. Sedel boš, da boš črn.«

»Mene že ne boš. Izvoljen sem bil, uživam zaupanje.«

»Za enega izvoljenega mi bodo dali

skanje ladij, ki so bile na na tem, da odplovejo.

Z eno besedo: Hipolit Matvejevič je bil do ušes zatreskan v Lizo Kalačovo.

Mnogi so prišli mimo Hipolita Matvejeviča; smrdeli so po tobaku ali žganju ali zdravilih ali postani čorbi. Na mrakobnem hodniku je bilo moč ločiti ljudi samo po duhu in hoji. Lize ni bilo mimo. O tem je bil Hipolit Matvejevič prepričan. Ona ni kadila, ni pila žganja in ni nosila škornjev, podkovanih z železkami. Po jodu ali ribji juhi ni mogla dišati. Od nje bi mogel prihajati le nadvse prijetni vonj po mlečnem rižu ali okusno pripravljeni zelenjavi, s kakršno je gospa Nordman-Severova tako dolgo hranila znamenitega umetnika Ilja Repina.

Tedaj so se slišali lahkotni, negotovi koraki. Nekdo je šel po hodniku, zadevajoč ob majave stene, in mrmral.

»Ste vi, Jelizaveta Petrovna?« je vprašal Hipolit Matvejevič z nežnim glasom.

V odgovor je zagrmelo:

»Povejte, prosim, kje tu žive Pfeferkorni! V tej temi se je hudič znajti.«

Hipolit Matvejevič je preplašeno utihnul. Iskalec Pfeferkornov je začuden počakal odgovora, in ko ga ni dočakal, je lezel dalje.

Liza je prišla šele malo pred deveto uro. Šla sta na ulico pod rjavkasto zeleno večerno nebo.

»Kam se bova šla sprehajati?« je

ILF IN PETROV

Dvanajst stolov

40

dva neizvoljena.»

»Ne brij norcev z menoj!« je nenadoma na ves glas zakričal Čarušnikov.

»Kaj pa se dereš, teslo?« je usekal gubernator. »Hočeš prenočiti na milici?«

»Meni ni treba prenočevati na milici,« je odgovoril mestni župan. »Sovjetski uslužbenec sem ...«

Zvezde so sijale. Noč je bila čarobna. Na Drugi Sovjetski ulici sta se še naprej dajala gubernator in mestni župan.

Dvajseto poglavje

OD SEVILLE DO GRANADE

Dovolite, kje pa je oče Fedor? Kje je ostrizeni duhovnik cerkve Frola in Lavra? Zdi se mi, da je bil na tem, da odide na Vinarsko ulico v hišo št. 34 k državljanu Brunsu. Kje je iskalec zaklada z obrazom angela in zakleti sovražnik Hipolita Matvejeviča, ki zdajle dežura na temnem hodniku pri železni blagajni?

Oče Fedor je izginil. Zmešal ga je hudobni duh. Pravijo, da so ga videli na postaji Popasnaja na donski železnici. Htel je po peronu s čajnikom kropa v rokah.

Oče Fedor je postal požrt na denar. Zahotelo se mu je bogastva. Gnal se je po Rusiji za opravo generalice Popove v kateri — to je treba priznati — niti počenega groša ni bilo.

Oče Fedor potuje po Rusiji. Ženi — samo pisari. Pisari, kje hodi in kaj išče, niše ji o zlobnem Vorobianinovu, ki na ena je končno le ugnal in je sedaj na sledi zakladu. Piše ji, naj mu še pošlje denar ...

Clovek od lubezni hujša, bik od strasti tuli. Petelin nemirno frfota sem in tja, rjavklemstva pa izgublja tek.

Hipolit Matvejevič je pustil Ostapa in študenta Ivanopula v krčmi, se ukradel v rdečkasto hišo in zavzel položaj ob železni blagajni. Slišal je sopihanje vlakov, odhajajočih v Kastilijo, in plju-

vprašala Liza.

Hipolit Matvejevič ji je pogledal v beli, sijoči obraz in namesto, da bi naravnost dejal: »Tu sem, Inezilja, stojim pod tvojim oknom,« je začel na dolgo in široko tvesti o tem, da že dolgo ni bil v Moskvi in da se »Belokamnat«, kot pravijo Moskvi, še zdaleč ne more meriti s Parizom. Slej ko prej ostane breznačrtno razmetana velika vas.

»Spominjam se drugačne Moskve. Jelizaveta Petrovna. Zdaj je povsod čutiti pomanjkanje. Mi pa svoj čas denarja nismo pogrešali. Samo enkrat živimo,« poje pesem.«

Šla sta čez čisti bulvar na nabrežje k cerkvi Kristusa Odrešenika.

Onstran Moskvorečkega mostu so se vlekle temnorjavi lisičji repi: električne centrale Mosega so puhale dim kot eskadra. Tramvaji so drdrali čez mostove. Po reki so drseli čolni. Harmonika se je žalostno oglašala.

Liza se je oklenila roke Hipolita Matvejeviča in mu potožila vse svoje križe in težave: spore z možem, težavno življenje med prisluskujočimi sosedi, bivšimi kemiki, in enoličnost vegetarijanske menze.

Hipolit Matvejevič je poslušal in razmišljal. Zli duhovi so se prebujali v njem. Sanjaril je o stiajni večerji. Prišel je do zaključka, da je takšne dekletke treba s čim spraviti ob pamet.

»Povidiva v gledališče!« je predlagal Hipolit Matvejevič.

»Bolje, da v kino,« je ugovarjala Liza. »Tam je ceneje.«

»O! Kaj ima tu opraviti denar? Takšna noč, pa na vsem lepem nekakšen denar!«

Zli duhovi so postali na vso moč razposajeni, pa so, ne da bi povprašali po čem, posadili parček v kočijo in se peljali v kino Ars. Hipolit Matvejevič je bil veličasten. Vzel je najdražje karto. Sicer na nista vzdržala do konca. Liza je bila vajena sedeti na poceni sedežih sredi in je slabo videla iz drage štiriinidesete vrste.

BRANKO ČOPIC:

Oslovska leta

— Ljubi bog, kako sem nesrečen! — sem tožil sam pri sebi.

De-De-Ha je čedalje bolj postajal podoben cvetu, ki je zrasel v divjini in mu strežejo neke skrbne roke. Ko ga je profesorica ročnega dela videla tako opravljenega, je rekla svojim učencem:

— Dale ste Duletu Dabiću vse tisto, kar ste najlepšega naredile. Ob koncu leta bomo morale na šolski razstavi razstaviti njega na častnem mestu dvorane, naj ljudje vidijo, kaj vse znate.

Že vnaprej nam je šlo na smeh, ko smo si zamišljali nenavadni prizor: De-De-Ha sedi ozaljšan ko ženin na visokem odru in pogleduje obiskovalce, ko da bi hotel reči:

— Kaj zijate, ali niste še nikoli videli orangutana!

Nekoč sva se z Bajem po kosilu skrivaj izmuznili iz konvikta, da bi Duletu prinesla kosilo, ko pa sva bila že tik šupe, sva začula, da notri nekdo govori. Baja me zgrabi za roko in šepne:

— Čakajva, da vidiva, kdo je.

Pogledal sem skozi špranjo med deskami in se začuden obrnil k Baji.

— Zora Kutić! Z Duletom se pogovarja.

Baja je osupnil.

— Le kako ga je našla? Pred temi dekletki pa res ne moreš ničesar skriti. Ko bi le vedel, kaj mu pripoveduje?

— In kaj Dule njej?

Brez besede sva se prikradla, kolikor sva se le mogla blizu mesta, kjer sta sedela, in začela kukati in prisluskovati.

Dule je iz velike sklede marljivo zajemal po mastnem paprikašu, Zora pa ga je z zadovoljstvom ogledovala, neutrudno brbljala in ga silila, naj je, čeprav ni bilo potrebno.

— Duleček, sezi zdajle po tem krompirček. Ali imaš sploh rad krompirček?

— Seveda ga imam rad, — momlja De-De-Ha in debelo požira.

— Poskusi tole mesce. Ali imaš rad meso?

— Seveda, — gode Dule.

— Glej, kakšne krasne paprikce. Ali imaš rad papriko, Dule?

— Pa še kako!

— Ih, Dulek! — nevoščljivo stisne skozi zobe Baja — Konjek je pravo ime zanj!

Slabe volje je našobil ustnice, se zastrmel predse in kislo zašepetal:

— Nekam do grla imam zadosti tega Duleta. Razezovor v šupi je zopet oživel.

— Kaj pa še imaš rad? — vpraša Zora.

— A jesti? — povpraša De-De-Ha. — Vse.

— Kaj pa imaš rad razen hrane? — spet vpraša Zora.

— No ... ne vem, — zategne Dule.

— Kaj bi, na primer, rad imel zdajle? — Dule se zamišljeno zazre v zid in reče:

— Ker ni mojih tovarišev, mi je vse nekam pusto in prazno ... do ničesar mi ni.

— Do čisto ničesar ti ni? —

De-De-Ha zvito, naskrivaj premeri dekletce in zategne:

— Veš, ja ... če bi me zdajle kdo poljubil, bi mi bilo takoj laže pri srcu. —

Zora se primakne bliže, migne z noskom in pošklji.

— Pa če boš komu povedal? —

— Ne boj se, ne bom. —

— Reci: pri bogu! —

— Reci: častna! —

— Častna! —

— Reci: naj bom pri priči mrtev! —

— Naj bom pri priči mrtev! — je zamukal De-De-Ha.

— Pri priči mrtev, tudi jaz sem za to! — sikne Baja.

Zora, živahna kot vrabec, se primakne še bliže k svojemu »Duleku in veli:

— Obrni se malo stran in zamiži.

— Jaz že mižim, — se kislo kremži Baja. —

— Ti pa glej, kaj bo zdajle. —

— Cmoknil je rahel poljubček, Zora skoči k zidu in se našobi.

— Nisi mižal, videla sem te! —

— Pa sem! —

(Nadaljev, s 4. strani)

sti o usodni povezanosti lastnega napredka s svetovnimi naprednimi ter miroljubnimi težnjami in uživajo nemajhno podporo nas vseh.

Tovarišice in tovariši!

Ne bi bilo prav, če bi bila današnja slovesnost posvečena samo evociranju naše veličastne preteklosti, doseženim rezultatom. Mislimo moramo tudi na današnje in bodoče naloge.

Nedavno je Skupščina SR Slovenije obravnavala gibanje gospodarstva v letošnjem letu, ga ugodno ocenila, hkrati pa opozorila na nekatere pomanjkljivosti in se neresena vpraša-

mogočili uspešnejše uveljavljanje na svetovnih - tudi najzahtevnejših - tržiščih. Da bomo kos burnemu napredku tehnologije v današnjem svetu, se moramo še temeljiteje usposabljalati in vključevati v mednarodne kooperacijske odnose. To je najzanesljivejša pot, če nečemo zaostajati v razvoju naših proizvodnih sil in v produktivnosti dela, kar je najsolid-

omogočila boljše personalne rešitve znotraj samih kolektivov, k čemur bo prispevalo tudi uveljavljanje ustavnih določil o volitvah direktorjev, zlasti pa sprejetje in uveljavitev statuta gospodarskih organizacij.

V občinskih skupščinah, samoupravnih organih in operativnih vodstvih gospodarskih organizacij bo potrebna nova kvaliteta in širša gospodarska razgledanost tudi pri programiranju in racionalnejšem investiranju nadaljnega družbeno-ekonomskega razvoja.

Poleg nujnih rekonstrukcij in tehnoloških izboljšav proizvodnega procesa v mnogih že zastarelih podjetjih postaja vse bolj pereče odpravljanje takih vrzeli, kakor je na primer zastajanje transporta, ki že občutno ovira samo proizvodnjo in zadovoljevanje potreb tržišča. Nič manj ni pomembno razvijanje energijskih virov, metalurgije, kemije, proizvodnje elementov in naprav za izboljšanje tehnoloških in uvajanje avtomatiziranih proizvodnih procesov; razvijanje znanstvenih institucij za razvoj tehnologije in vzgoje visoko kvalificiranih kadrov.

Tudi te in podobne naloge morajo biti ob vsem upoštevanju rentabilnosti investicijskih naložb nedvomno osnova za kreditno politiko naših bančnih zavodov. Prav tako pa morajo upoštevati te širše splošne potrebe in naloge tudi posamezni samoupravni organi.

Se nekaj besed o posebnih problemih našega kmetijstva in gozdarstva. V nekaterih dejavnostih našega socialističnega kmetijstva smo zadnja leta dosegli lepe uspehe. Proces združevanja poljedelskih površin, primerljiv za moderno kmetijsko proizvodnjo, pa napreduje prepočasno, tako da že zgrajeni proizvodni objekti niso polno izkoriščeni. Razloge za tako stanje je verjetno treba pripisati organizacijskim pomanjkljivostim, pomanjkanju enotnih in jasnih stališč, pa tudi nedoslednemu izvajanju in

subjektivne sposobnosti niso kos premagati težave na poti gospodarskega napredka.

RAST REALNIH OSEBNIH DOHODKOV V SKLADU S POVEČANJEM PRODUKTIVNOSTI

Naj končno še poudarim, da bi morala biti ena bistvenih postavk v družbenih planih, ki se sedaj pripravljajo, povečana produktivnost dela, v bodoče predvsem na podlagi proizvodnih sredstev. Skladno z njo pa je treba zagotoviti tudi stalno rast realnih osebnih dohodkov. Potrebno je spopolnjevati sistem delitve dohod-

Zbrali so se, da bi oživili spomin na slavne dni...

nja našega gospodarskega sistema, ki ovirajo nadaljnji potencialni razvoj gospodarstva. Na podlagi obravnavane problematike bi kazalo podpreti nekatere momente, zlasti pa opozoriti na najnujnejše naloge, ki jih imajo pri tem naše družbeno politične organizacije.

Kljub napredku gospodarskega razvoja, ugotovljenemu za nekaj več kot leto dni nazaj, ki je bil rezultat izboljšav gospodarskega sistema, globokejšega gospodarske politike in večje angažiranosti družbeno-političnih sil, se vse očitneje kaže potreba po še hitrejšem reševanju starih problemov in radikalnejšem spreminjanju metod neposredno v gospodarjenju.

NAJNUJNEJŠE NALOGE DRUŽBENO-POLITIČNIH ORGANIZACIJ

Težji pogoji na trgu, ki otežujejo prodajo blaga sprostijo zavlačevanje in ne uveljavljajo samovoljnega in družbeno-ekonomskega neizmerno dragega uveljavljanja cen, niso sprostili, karver pomenijo uspehi in napredek v razvoju našega gospodarstva. Tako namreč nastajajo objektivni pogoji, ki silijo operativna vodstva gospodarskih organizacij poiskati rešitve v izboljševanju kvalitete proizvodov, v boljši organizaciji proizvodnega procesa, spodbujanju sistemov delitve dohodkov, izboljševanju in modernizaciji proizvodnih sredstev in v sposobnejši komercialni službi za uveljavitev na domačem in tujem tržišču.

Zavracati je treba primitivna in preživela stališča, ces da so preumernizirane kapacitete krive temu, da ne gre vsako blago tako zlahka v promet. Ne smemo se vrnati v preteklost, ko proizvajalci ni bilo mar kakor poteka prodaja njegovega blaga, ker ni imel niti stika niti smisla za potrebe tržišča. Videl je le ozko domače tržišče, mu skušal vsiljevati take pogoje glede kvalitete in cene, kakršni so se uveljavljali prej, ko nezadostna proizvodnja ni mogla zadovoljevati velikih potreb potrošnje. Prav tako je potrebno obsojati se za monopolistične tendence, zlasti skrite v tihih dogovorih med proizvajalci, ki zele dominirati na notranjem tržišču, hkrati pa se zahtevajo pretirano carinsko zaščito. Koristni so samo taki dogovori o poslovnem sodelovanju, take oblike integracije v proizvodnjo, ki pomenijo racionalnejšo delitev dela, zniževanje proizvodnih stroškov z uvajanjem moderne tehnologije in velikoserijski proizvodnji, ki bo konkurenčno uspešna tudi na zunanjem tržišču. V tem primeru pa seveda ni mogoče govoriti o predimenzioniranih proizvodnih kapacitetah naše industrije. Napor in prizadevanja morajo biti torej usmerjeni na to, da se v integraciji proizvajalnih procesov ustvarjajo taki notranji kooperacijski odnosi, ki nam bodo o-

nejša osnova za hitrejši dvig materialnih, kulturnih in drugih življenjskih pogojev naših delovnih ljudi.

To bo tudi najučinkoviteje pripomoglo k mednarodni afirmaciji socializma in našega družbenega sistema.

Gostje v prenovljenem Kočevju

Da bi pa na tej poti dosegali očitnejše uspehe, morajo zavestne politične sile v samoupravnih organih delovnih kolektivov tudi pri teh vprašanjih razvijati kritičnost in spodbujati borbo mnenj. Delavski sveti in upravni odbori, sindikati in tudi občinske skupščine bi morali bolj skrbeti za uvajanje in utrjevanje timskega dela tehnično-ekonomskega ter organizacijsko-upravnega vodstva gospodarskih organizacij, spodbujati temeljitejšo presojanje kvalitete dela posameznikov in odnosov v operativnem vodstvu. Kvaliteta vodstvenega strokovnega kadra se mora kazati v dejanskih materialnih rezultatih celotnega delovnega kolektiva in najboljše rešitve ni zgolj v tem, da se, kadar so težave, izven delovnega kolektiva najde čimposobnejši direktor, ki naj sam izbere podjetju potrebne sposobne tehnične in gospodarske strokovnjake. Vsekakor pa zahtevajo sodobnejša tehnološka in organizacijska proizvodnje ter večja ekonomičnost poslovanja višjo in visoko strokovno - tehnično in ekonomsko - usposobljenost kadrov, ki jim je potrebno zagotoviti spodbudno in primerno udeležbo na dohodku. Večja kritičnost dela in pomoč organov samoupravljanja ter občinskih skupščin operativnemu vodstvu bo marsikod

napačnemu tolmačenju zakonskih določil.

Tudi pri gospodarjenju za gozdovi so se pokazala neenotna gledanja in nepravilnosti pri tem, kako začeti izvajati združevanje, spori, kdo naj bo nosilec, ali gozdno gospodarstvo ali zadruga. To vprašanje ne bi smelo biti bistveno, ker je ta ali oni dolžan gospodariti po istih kriterijih z enakimi obveznostmi do skupnosti. Pač pa je važno vprašanje, kdo od teh ima primerno opremo in sposobnost ter s tem tudi večje jamstvo za racionalnejše gospodarjenje z zasebnimi gozdovi. Vsebinska nejasnost povzroča zmedo na trgu z lesom, mu dviga ceno, omogoča zasebno spekulacijo, vse to pa ni v skladu z interesi skupnosti.

Ob splošnem poletu in hitrem gospodarskem razvoju pa so še vedno posamezne slabosti in pomanjkljivosti, ki jih je treba hitreje odpravljati. To pa bo mogoče samo, če bomo imeli jasna in enotna stališča. Negotno je hitreje ugotavljati vzroke in učinkoviteje ukrepati zlasti na tistih področjih, kjer razvoj zaostaja. To velja tako za kolektive, ki jim zunanji vzroki onemogočajo spodbudno nagrajevanje po delu in vsestransko iniciativo samoupravnih organov, kakor tudi za tiste kolektive, kjer

Pionirka izroča po slavnostni seji obč. skupščine Kočevje (3. okt.) cvetje predsedniku skupščine SRS Ivanu Mačku

ka in organizacijo proizvodnje v tej smeri, da bi se osebni prejemki delavcev najnižjih kategorij mogli še hitreje dvigati. Sicer se je že v teku enega leta število tistih z dohodki do 20.000 dinarjev znižalo od 23 % na 12 % izmed vseh zaposlenih v gospodarstvu, toda zeleti je, da to število čim prej povsem izgine. V svrhu zboljšanja materialnega položaja delovnih ljudi je z novo ustavno ureditvijo določeno tudi skrajšanje delovnega časa. Toda urejanje sedemurnega delavnika je možno doseči samo na podlagi boljše organizacije dela in večje produktivnosti, kar pa v večini naših delovnih kolektivov zahteva temeljitejšo pripravo organizacijske in tehnološke narave.

Z gospodarskim napredkom bomo tudi lažje in hitreje reševali odprta vprašanja na področju družbenih služb - v prosveti, zdravstvu, socialnem varstvu in kulturnih dejavnostih.

Naj omenim, četudi samo mimogrede, nujno in neposredno nalogo, ki se ji morajo posvetiti vsi samoupravni in drugi družbeni činitelji - namreč konkretizacijo ustavnih nalog - izdelavo in sprejetje statuta delovnih organizacij, krajevnih skupnosti in občin.

Po zelo živahni razpravi lani in letos pred sprejetjem ustave se je začela že tudi razprava o statutu, vendar je to delo v poletnih mesecih zastajalo, zdaj pa se prepočasno ponovno ozvija. Zai niso redki primeri, da odgovorni organi delovnih organizacij ne kažejo posebnega zanimanja za svoje statute, da jim je to delo odveč, da gledajo nanj s formalističnim plati in da se celo ozirajo od kod bi statut enostavno prepisali. Skratka, neredko se birokratsko lotevajo izdelave statuta, tak odnos pa ne more dati dobrih rezultatov in ga je zato treba najodločneje javno ozgiasati.

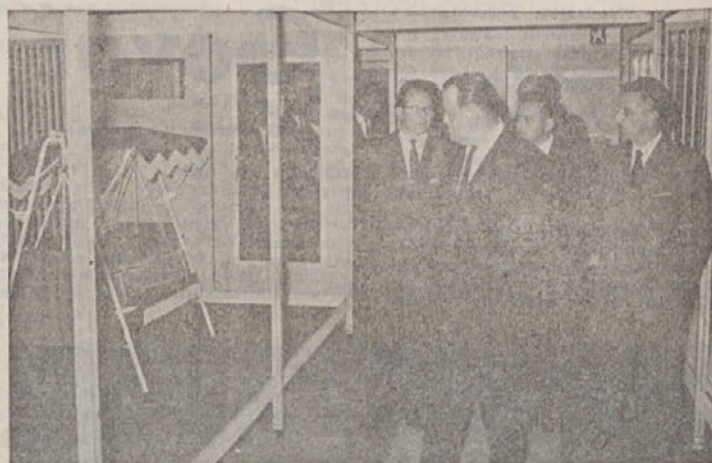
SLEHERNI OBCAN IN ČLAN DELOVNEGA KOLEKTIVA NAJ AKTIVNO SODELUJE PRI IZDELAVI SVOJEGA STATUTA

Razprava o statutih in njihovo sprejemanje mora biti nadaljevanje in razširjanje ustavne razprave. Pritegniti mora tako rekoč slehernega občana in člana delovnega kolektiva, da bo o svojem statutu poučen, da bo aktivno sodeloval pri izdelavi pravega (Konec na 10. strani)

»10 let kočevske komune«

Prav gotovo je vsakega, ki je v teh slavnostnih dneh obiskal Kočevje, med vsemi razstavami najbolj zanimala razstava v novem domu telesne kulture, ki je prikazala razvoj kočevske občine v zadnjem desetletju. Razstavo je otvoril v četrtek, 3. oktobra, predsednik občinske skupščine Drago Benčina. Otvoritvi sta med drugimi gosti prisostvovala tudi predsednik republiške skupščine SRS Ivan Maček-Matija ter podpredsednik dr. Marijan Breclj, ki sta se zelo pohvalno izrazila

S smotrnim vlaganjem v gospodarske panoge je rasel tudi narodni dohodek. Nadalje se je tov. Benčina dotaknil tudi nekaterih perspektiv vlaganja. Na razstavi so razstavljala vsa kočevska podjetja. Že pred domom so bili razstavljeni proizvodi podjetja Itas, med katerimi je prav gotovo najzanimivejša priklopa z vgrajeno gibljivo osjo, ki je zaradi prihodnje ovinkovitosti in radiusa obračanja mnogo boljše od statične. To je prva os podobne vrste pri nas, skonstruiral pa so jo v Itasu sami. Zanimiv je tudi nosilec, ki lahko med potjo na gradbišče zmeša beton. Razstavili so tudi prototip 8-tonske cisterne za prevoz tekočin, ki je montirana na vozilu TAM 4500. Prevozne masalce delajo za Skopje in za Vzhodno Nem-

Tovariš Maček, preds. skupščine SRS, je bil med prvimi obiskovalci razstave »10 let kočevske komune«

čijo. V letošnjem letu so napravili že trideset 20-tonskih prikolic, delajo pa tudi 40-tonske.

Kočevski Rudnik je na razstavi prikazal rudniški jašek z njegovo mehanizacijo, na posebni skici pa so bila označena mesta, kam vse izvažajo svoje črno zlato.

Gradbeno podjetje Zidar je v zadnjih letih zelo razširilo svojo gradbeno dejavnost. To je bilo razvidno tudi na razstavi, ki je prikazovala posamezne gradbene objekte, ki so jih zgradili. Podjetje ima svoja gradbišča na Blokah, Pivki, Ribnici, Delnicah, Reki in Ljubljani.

Podjetje Inkop je zrastle iz male obrtniške ključavničarske delavnice in je bilo ustanovljeno leta 1946. Najprej so bili v njem zaposleni le štirje delavci, danes pa jih je že 213, in kaj razstavljajo? Likalne mize, gugalnice, stene za predsobo in druge kovinske izdelke.

Podjetje Oprema je bilo na razsta-

vi predstavljeno z lepo izdelanim kuhinjskim in sobnim pohištvo. Podjetje si je zadalo tudi nalogo, da si uredi primerne prostore, to jim je popolnoma uspelo, saj so z adaptacijo nekdanje »iliorakove tovarne« resili tudi to vprašanje.

Velik napredek na razstavi je bil prikazan tudi na razstaviščnem prostoru podjetja Lules, ki je leta 1952 imel samo zagalnico za listave in debelo hlodovino, sedaj pa imajo že obrat zabojarne, galanterije, sušilni-

(Nadaljev. na 11. strani)

Slavnostna seja občinske skupščine je bila v prenovljenem Šeškovem domu

o razstavi. Tovariš dr. Marijan Breclj je dejal, da je iz razstave razviden napredek kočevske občine. Zlasti pohvalno se je izrazil o uspehih podjetja Itas, ki se je prvo v Jugoslaviji lotilo proizvodnje premične gradbene mehanizacije. Všeč so mu bili tudi proizvodi podjetja Inkop.

V svojem govoru, ki ga je imel tov. Benčina, je razložil razvoj kočevske občine ter poudaril, da so na družbeni razvoj kočevske občine vplivale različne, bistvene spremembe. Kočevska občina je bila med slabše razvitimi, sedaj pa je že med srednje razvitimi. Povečalo se je tudi število prebivalstva in sicer za 30 %. Po letu 1953 so bila ustanovljena nova podjetja, s katerimi je bil dan temelj za hitrejši družbeni in gospodarski razvoj.

KONCERT KEMIČNE TOVARNE »MELAMIN«

Ne glede na to, da letos nisimo proizvajali tri mesece melapan plošč, smo precej presegli predvideni plan proizvodnje.

V zvezi s temi prvimi proizvodnimi uspehi prireja Kemična tovarna Kočevje v nedeljo ob 10. uri dopoldne pred spomenikom promenadni koncert.

Vabimo vse cenjene občane, da se koncerta zanesljivo udeležijo. Koncert izvaja godba na pihala sindikalne podružnice Rudnik iz Kočevja.

V primeru slabega vremena bo koncert prvo lepo nedeljo.

KEMIČNA TOVARNA »MELAMIN«
KOČEVJE

Vpis posojila v Kočevju

Podatki o vpisu ljudskega posojila za obnovo in izgradnjo Skopja na območju krajevne organizacije SZDL Kočevje pokazujejo, da so prebivalci pravilno razumeli to človekujubno akcijo. Zraven podkomisije, ki deluje pri tej organizaciji, delujejo tudi komisije pri društvu upokojujencev.

Dosedanji vpisi ljudskega posojila tudi kažejo, da bodo predvidene vsote za vpis posojila v celoti uresničene.

Ce pa katerega izmed prebivalcev našega mesta še ni zajela ta akcija, naj se zgleda na vpisnem mestu pri krajevni organizaciji SZDL Kočevje, to je pri tov. Antonu Vukanu v pisarni Pekarne in slaščičarne v Kočevju na Ljubljanski cesti vsak dan od 7. do 14. ure, razen nedelje, vključno do 15. tega meseca.

(Nadaljev. z 9. strani)

vil družbenega sožitja za okolje, v katerem živi in dela. Tu ne pomaga prepisovanje. Statut mora odražati najbolj neposredne razmere in pogoje tako glede materialnih odnosov in upravljanja z njimi kakor glede demokracijskih odnosov med ljudmi, vsebovati mora določila o neposrednih pravicah in dolžnostih posameznikov. Bilo bi torej nesmiselno izdelati vzorec statuta, ker so pogoji dela, organizacija upravljanja, sistemi deficitne donoske, potreba po urejanju odnosov med ljudmi, disciplinske dolžnosti in pravice v raznih delovnih kolektivih zelo različne. Te posebnosti pa mora vsebovati statut vsake posamezne delovne organizacije. Če bo imel statut taka neposredna določila in bo hkrati odsev najširše razprave, bo gotovo zelo spodbuden za celotni kolektiv in njegov stvarjalni polet.

Zaostaja tudi delo za statute krajevnih skupnosti. Poskrbeti je treba, da najde krajevna skupnost svoje mesto tudi v določilih občinskega statuta. Verjetno je dokaj nesmotrno razdeljevati občino na krajevne skupnosti kar mehanično oziroma administrativno. Oblikovanje krajevnih skupnosti je najbolj nujno v urbanistično strnjjenih naseljih. Tu so najbolj akutna vprašanja gmutnih in kulturnih pogojev življenja občanov, ki se naj konkretno rešujejo z urejanjem odnosov občanov v statutu

Govor tov. MIHE MARINKA

krajevnih skupnosti. Pri tem delu bo prav gotovo nujna organizirana pomoč organizacij Socialistične zveze.

V vrsti raznih aktualnih problemov pa bi vendarle rad še opozoril na nekatere pojave nekakšne malomeščanske superiornosti in samozavestnosti vase. V to kategorijo sodijo tudi se ostanki podcenjevanja sposobnosti drugih in precejevanja lastnih vrednosti v našem gospodarstvu glede kvalitete proizvodnje in produktivnosti dela. To samozadovoljstvo vodi v stagnacijo, ne pa v pospešen razvoj proizvodjalnih sil. S tistimi, ki ne teži k stalnemu napredku in razvoju proizvodjalnih sil, pa bo življenje samo obračunalo.

Razveseljivo je, da imamo čedalje več demokratičnih, poglabljenih in tentnih razprav o raznih aktualnih družbenih vprašanjih tako s področja gospodarskega razvoja, ekonomskega sistema, kot tudi o raznih oblikah samoupravljanja, o različnih vidikih kulturnih dejavnosti, o urbanizmu ipd. Pri tem bi želel opozoriti, da so se vedno primeri, ko prevladuje osebnostna prizadetost, trdovratno zagovarjanje stališč, ki so večkrat rezultat osebnih interesov in ambicij. Za spore okoli kulturnih koncepcij pa so mnogokrat značilna izhodna stališča - na eni strani slone na sicer poziti-

vnih prizadevanjih posameznikov, ki pa ne morejo priti do izraza, ker se ne znajo dovolj približati naši stvarnosti, na drugi strani pa hotenja posameznikov, ki izzivajo odzive in opazujejo našo družbo, ki ni taka, kot oni mislijo, da bi morala biti ne glede na objektivne možnosti in konkretne razmere.

DELO SOCIALISTIČNIH SIL MORA BITI ORGANIZIRANO IN POVEZANO

Tovarišice in tovariši! Proti takim slabostim, ki zavirajo naš razvoj, ki onemogočajo hitrejšo rast samoupravljanja in demokracijskih odnosov, je edino uspešno sredstvo organizirano in povezano delo socialističnih sil.

ZKJ in SZDL se morata v burnem gospodarskem razvoju v pogojih nujnega spodbujanja produktivnosti z materialno stimulacijo še posebej boriti za moralno politične kriterije v naši družbeni stvarnosti. Naš boj in zmage v preteklosti bi bile ogrožene brez požrtvovalnosti in človeške solidarnosti borcev. Naša današnja graditev bi izgubila svoj smisel, če ne bi nenehno gojili med nami novih humanističnih odnosov medsebojne pomoči, spoštovanja v neposredni

borbi proti sebičnosti, šovinizmu in ozkoscenosti.

Pri vsem tem pa se lahko učimo iz naše bogate preteklosti minula dvajsetih let, preučenem pa ne pozabimo, da smo v vsem našem družbenem in ekonomskem razvoju zagotovo postavljene cilje, ker smo se jih jasno zavedali, ker smo imeli strnjeno organizacijo, zaupanje v lastne sile in neomajno odločnost v boju in pri graditvi. To smo zmogli, ker smo se ob uspehih in tudi neuspehih sprosti učili. Naša nova ustavna ureitev in razvito samoupravljanje pa nam že daje bogate vsakodnevne izkušnje pri graditvi socialističnih družbenih odnosov. Stvarnost socializma in njegova perspektiva je vsak dan izrazitejša, jasnejša.

Uresničujemo se prav prerokove misli, ki jih je zapisal Sperans - tovariš Kardej - v zaključku svoje knjige leta 1939, da tudi mali narod, kakor je slovenski, ko je osvobojen imperialističnega suženjstva, ko je njegova emancipacija uresničena skozi socialistično revolucijo, kot tak sele polno zaživi, doprina svoj delež k bogatitvi obče človeške kulture, ko je bila uveljavljena njegova polna nacionalna enakopravnost v naši jugoslovanski skupnosti. Kakor si je ta slovenska skupnost v minulem obdobju s svojo borbo in delom pridobila mednarodno priznanje in ugled, tako se bomo tudi v bodoče z novimi uspehi vključevali v najnaprednejše tokove mednarodnega življenja.

Mati Slovenija, tvoji smo sinovi ...

Izredno zanimanje v dneh praznovanja 20-letnice Kočevskega zboru je veljalo predvsem dvema pomembnima kulturnima prireditvama, koncertu Partizanskega invalidskega pevskega zboru in predstavi Borovih Raztrgancev. Izredno tudi zato, ker se nam le redko ponudi prilika poslušati tako kvaliteten pevski zbor kot je IPZ ali pa s partizansko igro poromati v tiste čase. Zato ni nič čudnega, če so bile vstopnice za vse prireditve že dolgo zpred pričetkom razprodane,

se jim sledovi vojne še dobro poznajo, nas navduši, pritegne s silo, s kakršno je pritegovalo njihovo petje poslušalce pred dvajsetimi leti.

IPZ je v soboto zvečer (in v nedeljo na slavnostnem zborovanju) nastopil pod vodstvom Radojana Gobca s solisti Vando Zihlerovo, sestrami Stritar, Mariom Kristančičem ter Konradom Orožinom, ki jih je spremljal prof. Ciril Cvetko. Prisrčen kontakt med pevci in poslušalci se je stopnjeval od pesmi do pesmi, vedno bolj

invalidski pevski zbor proti koncu zapel nekaj znanih partizanskih pesmi, je bilo navdušenje v dvorani tolikšno, da so morali marsikaj ponoviti, peti še in še, prav tako kot pred leti na številnih mitingih. Če povemo še to, da so partizanski pevci nastopali točno pred dvajsetimi leti na Kočevskem zboru, je umljiv tudi zgodovinski delež zboru in solistov pri praznovanju pomembnega slovenskega praznika — Kočevskega zboru.

Se večji uspeh pa je požela ponovna uprizoritev Borovih RAZTRGANCEV v prenovljeni dvorani Seškovega doma. Prvi večer je bil predvsem za nekdanje odposlance ter druge visoke goste. Devetnaest let je že minilo, odkar jih je pesnik, dramatik in pisatelj Matej Bor napisal, devetnaest let je že od prve uprizoritve, ki je navduševala tisoče gledalcev, preprostih ljudi in partizanov. Bor je z Raztrganci spregovoril ljudem iz srca, pisal je o njih in zanje, zato tudi ni čudno, če je delo povsod želo izredno priznanje; gledalci so se tako živeli v dogajanja na odru, da so čestokrat med predstavo celo streljali. In te dni so oživljeni Raztrganci v izvedbi ljubljanske Drame in Mestnega gledališča v skoraj isti zasedbi kot med vojno spet navduševali gledalce v Kočevju. Mogočno toda preprosto so spregovorili stari mlinar Rutar, njegova žena, Vida, dr. Mrož, Mihol in drugi. Spregovorili so tako kot pred davnimi leti, čeprav je bilo marsikomu težko igrati, saj se je za svojo vlogo že močno postaral in je moral igrati mlajšega (razen Rutar-France Presetnik), ki se je celo približal svojim letom!.

Ne le tisti, ki so sami doživljali viharne čase, se sami borili dolga štiri leta, krvaveli, se upirali in upali, tudi mladina je enako čustveno doživljala in spremljala dogajanje na odru. To je dokazovalo burno ploskanje po vsakem dejanju in na koncu, ko so se morali izvajalci po večkrat prikazati na odprtem odru...

Prizor iz »Raztrgancev«

Vojna v očeh umetnikov

Otvoritve likovne razstave slovenskih umetnikov v Seškovem domu, posvečene našemu osvobodilnemu boju, se je udeležilo izredno veliko ljudi. Med gosti ob otvoritvi smo lahko zasledili Borisa Kraigherja, Vido Tomšič, Lidijo Sentjurc, Scigeja Kraigherja, Borisa Zihlerja, Franca Kilmovca, Bena Zupančiča in druge.

O umetniškem upodabljanju naše osvobodilne borbe v letih od 1945 do 1963 je spregovoril predsednik Društva slovenskih likovnih umetnikov Vladimir Lakovič:

»Danes, ko odpiramo to razstavo del, nastalih v povojnem času, je prav, če posežemo tudi v medvojno obdobje umetniškega ustvarjanja naših likovnikov-partizanov, saj je to čas, ki je za razvoj naše likovne kulture pomemben ne samo zato, ker je naš likovni umetnik sledil klicu KP, temveč tudi zato, ker je dokazal svojo ustvarjalno vitalnost in svojo vero v humanizem. Prav ta vera nam je dala umetniška pričevanja o naporih in zrelosti našega naroda. Koliko likov borcev-partizanov nam je ohranila mojstrska roka Božidarja Jakca, Franceta Miheliča, Nikolaja Pirnata, bratov Vidmarjev, Doreta Klemenčiča, Iveta Subica in drugih. Vse te slike so resnične in globoko iznovečne umetnine...«

Sprehod skozi galerijo slik nam je pokazal izredno zavzetost slovenskega umetnika pri upodabljanju vojnih grozot in brutalnosti, trpljenja in zmag našega naroda. Človekova ustvarjalnost je neizčrpna; vedno znova hrepeni po nečem novem, pomembnem; pri tem tudi ne moremo prezreti deleža naših likovnikov, ki so nam s svojimi slikami ohranili pretresljiv dokument najtežjih časov našega naroda. Če samo pogledamo sliko D. Klemenčiča Konec vojne, spoznamo vso tragiko naših ljudi in trpljenje, ki so ga žrtvovali za osvoboditev domovine. Tako pričevanje, tak dokument naše borbe je sleherni slika, ki smo jo videli te dni v Seškovem domu.

Kmalu po otvoritvi razstave so si jo ogledali tudi Edvard Kardelj, Aleksander Rankovič, Miha Marinko, Ivan Maček, Franc Leskošek in drugi visoki gostje, ki jih je množica ljudi na razstavi toplo pozdravila...

pomembnim gozdnim potencialom kočevsko-ribniškega območja. Značilen zaan je predvsem prevladujoč položaj gozda in najvišji delež družbenih gozdov v Sloveniji. Med ogledom razstave smo se prepričali, da znano smotno in načrtno gospodariti z gozdom, spoznali pa smo tudi gozdno mehanizacijo in zaslediti sredstva. Precej poudarja je bilo tudi na dvig življenjskega standarda gozdnega delavca.

Privlačno in okusno opremljen je bil tudi kotiček Tekstilne, ki je razstavljal svoje kvalitativne izdelke: odeje, blago itd.

Celotna razstava je veren prikaz razvoja in nenehne rasti kočevske občine ter porok za še večje uspehe.

Invalidski pevski zbor na odru dvorane kina Jadran

množica zvestih poslušalcev pa je napolnila kinodvorano in dvorano v Seškovem domu.

PARTIZANSKI INVALIDSKI PEVSKI ZBOR

dokaj dobro poznamo iz radia, pa tudi pri nas smo ga že slišali. Toda vsako ponovno srečanje s pevci, ki

se je oživljal spomin na nekdanje dni, ko nam je udarna partizanska pesem vplivala poguma in moči, ko nas je vodila od vasi do vasi, od zmage do zmage.

Pri poslušalcih je požel izreden uspeh tudi osrednji del programa, nastop partizanskih solistov. Ko pa je

Razstava akademskega kiparja STAMETA JARMA

V počastitev 20-letnice Kočevskega zboru je v četrtek, 3. oktobra, ob prisotnosti predsednika občinske skupščine Kočevje Draga Benčina ter drugih gostov predsednik obč. odbora SZDL Kočevje Janez Merhar otvoril kiparsko razstavo akademskega kiparja - domačina Staneta Jarma. Tov. Merhar se je kiparju Stanetu Jarmu zahvalil za pomemben prispevek k proslavi Kočevskega zboru in mu tudi v bodoče zaželel uspehov pri njegovem delu. O sami razstavi in o delih kiparja pa je spregovoril profesor Robert Puhar, ki je dejal: »Ko se ob 20-letnici Zboru odposlancev slov. naroda ustavljamo ob revolucionarnih pridobitvah, ne moremo iti molče preko manifestacij naša slovenskega umetnika.

Gostje na likovni razstavi NOB

»10 let razvoja kočevske komune«

(Nadaljevanje z 10. strani)
ce, obrat za izdelavo heraklit plošč, luščarno, sekano embalažo in furnir. Lepo izdelano šolsko pohištvo, ki je bilo razstavljeno, nam pove, da so njihovi proizvodi kvalitetni. Precej tu-

po vojni, se moramo vprašati: zakaj nam boste udrati v našo sprosteno zavest žalost vdov, talcev, matere talcev. In že se moramo ustaviti ob kritični meji človekovega duha; hodi v svetu astronomskih vojnih kreditov, med odlikovanimi materami padlih sinov — in naša groza postaja vse večja. To ni več preteklost, to je sedanjost. Zaman boste v teh podobah iskali samo slovenske matere, slovenske talce, kajti prav ta čudno oblikovana gnota nam pušča široka obzorja in najde človeka povsod tam, kjer trpi. Vsi, ki stopate v to dvorano, se ustavite ob spominu iz preteklosti, ki zaradi svoje humanosti (Konec na 12. str.)

di izvažajo v Italijo, Zahodno Nemčijo, Grčijo, Anglijo, Izrael, ZAR, Alžirijo in ZDA.

Kemična tovarna je dokaj mlada, saj je bila dograjena šele leta 1962, toda že sedaj se dobro uveljavlja s svojimi proizvodi melapan ploščami. S sedanjo proizvodnjo tovarne se je poraba melapan plošč v SFRJ dvignila na 0,06 m na prebivalca. Na razstavi so prikazali razno pohištvo, izdelano iz njihovih plošč.

Med razstavljalci velja omeniti podjetje Elektro, ki je s pregledno karto visoko napetostnega omrežja nazorno prikazalo razvoj elektrifikacije naselij. Na razstavi ČZP »Kočevski tisk« je razstavljen tudi zanimiv tiskarski stroj Tigel iz leta 1943 iz partizanskih tiskarn IVICA 12, ki je bil v sklopu tiskarne »Triglav II A«.

Obe državni posestvi sta na razstavi prikazali na posebnih grafikoni prirast pridelkov, ki je iz leta v leto večja. KGP Kočevje gospodari tudi s

Pred nami so dela akademskega kiparja Staneta Jarma. Zamisel za ta dela je bila porojena v viharjem času vojne, ker je bila realizirana v takih konvencionalni obliki šele 18 let

ta teden za vas

OBVESTILO BRALCEM

Zaradi pomanjkanja prostora bomo objavili poročila matičnih uradov in še nekatere druge članke ter vesti s proslave 20-letnice I. kongresa Zveze slovenske mladine, ki je bila večeraj v Kočevski Reki, v naslednji številki Novic.

OBVESTILO

Sporočam svojim strankam, da sem se preselila s Trga svobode 11 v novo stanovanje v Domu telesne kulture, II. nadstropje, levo. Mimica Arko

OBVESTILO

Obveščamo cenjene stranke, da bomo v Ribnici redno odkupovali vsak torek in sredo od 15. 10. 1963 dalje. Se priporočamo! »DINOS«, prej »ODPAD« Kočevje.

PRODAM

Ugodno prodam ženski šivalni stroj. Seškova 18, Kočevje.

PRODAMO

Tovorni avto »TAM« in osebni avto »Fiat 1400« v dobrem stanju ugodno prodamo. Informacije so na razpolago na upravi Rudnika rjavega premoga Kočevje.

PRODAM

Ugodno prodam kuhinjsko pohištvo. Bratina, Reška cesta 11, Kočevje.

ZAKASNELA CESTITKA

Ker smo v tujini, imamo prav malo priložnosti za seznanjanje z dogodki iz domovine. Lepo se vam zahvaljujemo za Novice, ki nam jih redno pošiljate in so nam všeč, ker v njih dobimo mnogo novic iz domačih krajev. Sedaj se pa bliža 20-letnica Kočevskega zboru in občinski praznik kočevske občine. Želimo prebivalcem kočevske komune vse najboljše k temu prazniku ter veliko uspehov v prihodnosti. Fantje iz Schwarzwalda, Zah. Nemčija: Jože Troha, France Malnar, Jože Mlakar, Lojze Milavec in Anton Muha.

KINO

RUDNIK: 12. in 13. oktobra švedski film »V krempeljnih vohuna« 19. in 20. oktobra ameriški film »Podaj roko hudiču«.

RIBNICA: 12. in 13. oktobra ameriški barvni film »Ljubezen Marjori Morningstar«, 19. in 20. oktobra angleški film »Okus po medu«.

SODRAŽICA: 12. in 13. oktobra francoski film »Eskadrija Normandie-Njemen«, 19. in 20. oktobra jugoslovanski film »Zvezda potuje na jug«.

VELIKE LASCE: 12. in 13. oktobra franc. film »Nesrečniki« II. del, 19. in 20. oktobra amer. barvni film »Trgatev«.

LOŠKI POTOK: 13. oktobra angleški film »Pot v visoko družbo«, 20. oktobra jugosl. film »Nadštevila«.

PREDGRAD: 13. okt. italijanski film »Zgodilo se je v Rimu«, 19. in 20. oktobra jugosl. film »Trčenje vzporednicah«.

DOBREPOLJE: 12. in 13. okt. nemški film »Strelec v zelenem«, 16. okt. sovjetski film »Vstajenje« I. del, 19. in 20. okt. ameriški film »Tonka«.

PONIKVE: 17. oktobra sovjetski film »Vstajenje« I. del.

BROD NA KOLPI: 12. in 13. oktobra amer. film »Ljubezen popoldne«, 19. in 20. oktobra nemški film »Zaljubljena detektiva«.

KONCERT KEMIČNE TOVARNE »MELAMIN«

Ne glede na to, da letos nismo proizvajali tri mesece melapan plošč, smo precej presegli predvideni plan proizvodnje.

V zvezi s temi prvimi proizvodnimi uspehi prireja Kemična tovarna Kočevje v nedeljo ob 10. uri dopoldne pred spomenikom promenadni koncert.

Vabimo vse cenjene občane, da se koncerta zanesljivo udeležijo. Koncert izvajajo godba na pihala sindikalne podružnice Rudnik iz Kočevja.

V primeru slabega vremena bo koncert prvo lepo nedeljo.

KEMIČNA TOVARNA »MELAMIN«
KOČEVJE

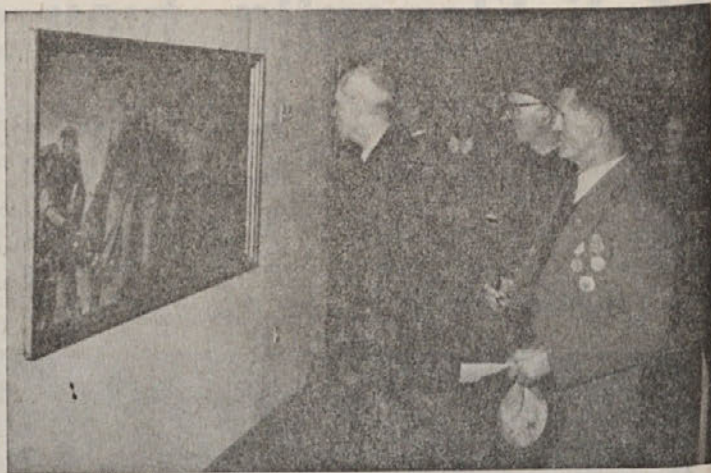
JARM

(Nadaljev. z 11. strani)

postaja simbol današnjih dni in stopite na tisto stran svobodnih ljudi, ki jim je mir in svobodna človekova ustvarjalnost vsakdanja misel.

Mnogoštevilno občinstvo, ki se je zbralo na otvoritvi Jarmove razstave, je pokazalo, da bi bilo v Kočevju le prav, če bi naš umetnik dobil prostore, v katerih bi imel svojo umetniško galerijo.

Akademski slikar Božidar Jakac se je udeležil večine prireditev ob 20-letnici Kočevskega zboru

PO DVAJSETIH LETIH so nekdanji odposlanci spet prišli v Kočevje, z vseh strani in se pozdravili z nekdanjimi tovariši in z mestom, ki je v najtežjih časih postalo zibel novih dni. Mnogi so s solznimi očmi gledali preurejeno dvorano v Seškovem domu in spomin jim je poletel za dve desetletji v preteklost... Tako tudi Jože Sladič (na sliki z odlikovanji), ki je s štiridesetimi tovariši prišel na Kočevski zbor 1943. leta iz Bele Krajine. Ko nam je pripovedoval, kako so potovali na zbor in kako je bilo tedaj v Kočevju, mu je pogled zdrsel na napis: »Narod si bo pisal sodbo sam« in po ožganih licih mu je spolzelo nekaj solz. »Skoda,« je dejal, »da ni med nami več Kidriča in mnogih drugih... Kar zjokal bi se, tako sem vesel in srečen, ko preiščujem o minulih dvajsetih letih in ko gledam današnje Kočevje. Saj ga niti ne poznam več, to je čisto novo, moderno mesto... Upam, da se bomo čez deset let spet videli na obletnici, tedaj nas bo prav gotovo že precej manj...«

Na vsakem koraku smo jih srečovali: na likovni razstavi, na razstavi »10 let kočevske komune«, v muzeju, kjer so z velikim zanimanjem gledali lepo urejene dokumente o Kočevski in o Kočevskem zboru. Povsod pa je vladalo veliko tovarštvo, tako, kot tedaj, ko so se s puško v roki borili za lepše življenje, za svobodo, pravico, za novo domovino...

Kljub razmočenemu stadionu, zadovoljivi rezultati

Po slavnostnem zborovanju na Trgu 3. oktobra v Kočevju so se v popoldanskih urah pričela na stadionu razna športna tekmovanja. V soboto je

že kazalo, da bodo tekmovanja v atletiki odpadla, toda lepo vreme v nedeljo je omogočilo prirediteljem (Kočevskemu Partizanu), da so usposo-

bili tekališče na stadionu. Tekmovanja v metih in skokih pa so bila zaradi talne vode, ki je pritisnila prav v zadnjih dneh, onemogočena. Približno 1000 ljudi, ki se jih je zbralo na atletskem mitingu, je toplo pozdravilo tekmovalce iz Slovenije in Hrvaške. Zlasti zanimiv je bil tek na 1500 m, kjer se prav do zadnjih metrov ni vedelo, kdo bo zmagoval. V tem teku je zmagal rutinirani Snajder pred Fošnarčičem in Lamutom. Tekalci Olimpije - Svobode Stanovnik, Cvar, Pestotnik in Pertot pa so v švedski štafeti izboljšali za 4 desetinke republiški rekord v tej disciplini. Pohvaliti velja še Lubejevo na 100 m. Zunca na visokih ovirah in Urbančičevo v metu kopja.

Rezultati 100 m: Muc (Br.) 11,1, Horčevar (Lj.) 11,2, Ajdič (Kl.) 11,2, 400 m: Stanovnik (O-S) 50,8, Prah (Dinamo) 51, 1500 m: Stajner (Br.) 3:56,9, Fošnarčič (Br.) 3:57,3, Lamut (Kl.) 3:58,4, 5000 m: Stros (Lj.) 15:06,0, Homan (Lj.) 15:20,2, 110 m ovire: Zunec (O-S) 15,5, Gospodarič (Dinamo) 15,6, švedska štafeta: Olimpija Svoboda 1:59,2, Branik 2:03,1, Zenske - 100 m: Lubej (Kl.) 12,5, Lubej (Mrb.) 12,9, 80 m ovire: Ostrovska (Br.) 12,0, Lubej (Kl.) 12,0, kopje: Urbančič (Kl.) 43,70, Pajtlar (Mrb.) 35,48, 4 x 100 m: Maribor - Branik 51,6, Kladivar 55,0 in Rudar 55,8.

OSTROVŠKOVA in LUBEJEVA preskakujeta zadnjo oviro v teku na 80 m

Med proslavo je bilo dobro poskrbljeno tudi za več desetisoč želodcev. Domačim podjetjem so priskočila na pomoč tudi nekatera druga slovenska trgovska in gostinska podjetja.